體例

1. 中文翻譯中，標楷體且以引號「」標示之文字，為擷取自藏文《普賢行願品》頌文漢譯內容。

2. 中文翻譯中方括弧〔〕內的文字，表譯者為使前後文義連貫所加的文字。

3. 中文翻譯中圓括弧（）內的文字，表譯者為補充說明其前術語所使用的文字。

4. 本譯文科判為譯者所加。主要參照原著之科判架構，原著未提及者為譯者就文脈自行建構之科判。

5. 藏文裡所穿插之中括弧[ ]中之數字 67 表示《中華大藏經甘珠爾對勘本第 67 卷》，短破折號-之後數字表示頁數。

略語：

1. DK：《德格版甘珠爾》。DT：《德格版丹珠爾》。PT：《北京版丹珠爾》。NT：《奈塘版丹珠爾》。

2. 《འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ》譯為《聖普賢行願王廣釋》，造論者署名為釋迦友，簡稱《釋迦友釋》。。

3. 《ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་དོན་ཀུན་བསྡུས》譯為《普賢行願義攝》，造論者署名為陳那，簡稱《陳那釋》。

4. 《འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་འགྲེལ་པ》譯為《聖普賢行願釋》，造論者署名為世親，簡稱《世親釋》。

5. 《འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ》譯為《聖普賢行願王廣釋》，造論者署名為莊嚴賢，簡稱《莊嚴賢釋》。

《德格版西藏大藏經總目錄》編號 No.4011

《聖普賢行願王會釋》漢譯本

原作者署名：龍樹

漢譯者：蕭智隆[1]

一、序分

（一）經題

[67-1182]༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཨཱརྱ་བྷ་དྲ་ཙརྱ་པྲ་ཎི་དྷཱ་ན[2]་མ་ཧཱ་རཱ་ཛ་ནི་བནྡྷ་ན།

梵語曰：Ārya-bhadracaryapraṇidhanāmahārāja-nibandhana

བོད་སྐད་དུ། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བཤད་སྦྱར།

藏語曰：`phags pa bzang po spyod pa`i smon lam gyi rgyal po chen po`i bshad sbyar

漢語曰：聖普賢行願王會釋[3]

（二）書首譯禮

ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

頂禮普賢

[1] 本譯注成果屬「藏傳佛典漢譯與人才培育計畫」（法鼓文理學院與欽哲基金會共同出資）獎助成果。特此感謝法鼓文理學院與欽哲基金會，使譯注得以進行。法鼓文理學院副教授廖本聖于拙文譯注與研究期間給予諸多寶貴意見，特此感謝。感謝法鼓文理學院的學友許恬智、郭岩、洪佩英等同學，及維也納大學博士研究邱佩琳給予的種種協助。感謝張昆晟博士給予修改意見。

[2] 此處依 PT 與 NT 應為 ནཱ。

[3] 依字面應為「聖賢行願大王會釋」，其中「བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ」對應《大方廣佛華嚴經》皆為「普賢行願」，此處沿用該慣例。另外，རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ 依字面應為「大王」，然「王」已涵蓋了廣大、偉大等意義，故不將「大」翻出，以符合中文使用習慣。

二、正宗分

（一）普賢行願綱要

བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལ་དོན་མདོར་བསྡུ་ན་བཅུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་དང༌། དེ་ལ་མཆོད་པ་དང་། སྡིག་པ་བཤགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བཞུགས་པར་གསོལ་བ་དང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དང་། དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། དེའི་མཐར་ཐུག་པ་དང་། དེའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །

歸納「普賢行願王」為十個義趣如下：禮敬諸如來、供養彼（諸如來）、懺悔業障、隨喜福德、請轉法輪、請諸如來住世、善根普皆迴向、其（普賢行願）細分、其（普賢行願）究竟與其（普賢行願）之功德利益。

（二）正釋普賢行願

1.前行集資淨障

（1）禮敬諸如來

I. 無分別地以三門禮敬

དེ་ལ་ཕྱོགས་བཅུ་ཀུན་གྱི་ཞིང་ལ་སོགས་པ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་སྤྱིར་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་རྣམ་པར་མ་ཕྱེ་བར་ཕྱག་འཚལ་བའི་དབང་དུ་མཛད་ནས[4]་གསུངས་པ་ནི་ཇི་སྙེད་སུ་དག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

其中，就「向住於所有十方剎土等諸佛世尊以身語意一體無分別地禮敬」的而言，即「盡諸」等。

ཇི་སྙེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཇི་སྲིད་པ་སྟེ་ཚད་ཇི་ཙམ་ཡིན་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་[5]ཚད་ཡོངས་སུ་བཅད་པ[6]ར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་[7]སྤྱིའི་སྒྲས་སངས་རྒྱས་[67-1183]བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པས་གསུངས་པ་ནི་སུ་དག་ཅེས་བྱ་སྟེ།

[4] དབང་དུ་མཛད་ནས 此處同於 དབང་དུ་བྱས་ནས 的用法，梵文為 adhikṛtya，意思為就…範圍、以…為主題、關於等。

[5] དེའི་ཕྱིར 在藏文中有總結的語意。而在中文裡難以簡潔地表達，在此翻譯為「因此」。

[6] བཅད་པ 本意為切斷，在此有確認、確定、決定、限定的意思。

[7] དེས་ན 在藏文中承續前文，得出結論而要繼續說明的語意。在中文裡難以簡潔地表達，在此翻譯為「因此」。

གྲངས་དང་མིང་གི་སྒོ་ནས་ཚད་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་བ་ནའོ། །

「盡」是任何存在者，即所有數量。因此就決定了數量。所以用「總聲」「諸」〔這個字〕表達諸佛世尊無量。意思是〔諸佛在〕數量與名稱的方面上超越限量。「十方世界中」者，即一切十方的眾生中。

དུས་གསུམ་ཀུན་གཤེགས་མི་ཡི་སེང་གེ་རྣམས། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུས་གསུམ་པོར་གྱུར་པ་མཐའ་དག་སྟེ། དུས་གསུམ་ན་བཞུགས་པ་རྣམས་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །མིའི་སེང་གེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་འཇིགས་པ་དང་བྲལ་ཞིང་གང་ལས་ཀྱང་དོགས་པ་མེད་པ་ནི་སེང་གེ་ཞེས་བྱའོ། །སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱང་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ན་དེ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་སེང་གེ་དང་འདྲ་བས་སེང་གེའོ། །མི་རྣམས་སུ་སྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ནི་མི་ཡང་ཡིན་པས་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་མིའི་སེང་གེ་ཡིན་ནོ། །

「三世一切人獅子」[8]者，即所有包含於三世者，意思是一切住於三世中者。「人獅子」是對於一切離諸畏懼且毫無猶疑者稱為「獅子」。諸佛世尊在天神與所相關的世間裡，也是像那樣〔對於一切離諸畏懼且毫無猶疑〕；因此，就像獅子一樣〔而將諸佛世尊形容〕為獅子。由於示現生於人群中，而他們也是人，所以諸佛世尊是人獅子。

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་གིས་ཕྱག་བགྱིས་ཏེ་རབ་ཏུ་འདུད་དོ། །བརྗོད་པར་འདོད་པའི་དབང་གིས་ཕྱོགས་གཅིག་བརྗོད་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲ་མཐོང་བ་དེས་ན་ལྷག་མ་མ་ལུས་པ་ཡོངས[9]་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་དོན་དུ་མ་ལུས་ཞེས་གསུངས་སོ། །ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་རབ་ཏུ་དང་བ་ནི་མཆོག་ཏུ་དང་བར་གྱུར་པ་སྟེ། སེམས་རབ་ཏུ་དང་བས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ཕྱིར་ལུས་དང་ངག་ཀྱང་རབ་ཏུ་དང་བ་ཡིན་ནོ། །

我極恭敬地向所有他們（諸佛）頂禮。為了想要詮釋而舉出一部分，使得以理解整體言說[10]。因此，為了完全掌握「沒有遺留其他的部分」，經中說[11]「無餘」。最清淨的身語意即清淨至最極致（的狀態），由於心（意）極為清淨，一切皆從〔心〕而生起，故身語也極為清淨。

---

[8] གཤེགས། 對應梵文 gata，它有存在的意思，因此不特別翻出。

[9] NT、NT 皆無此 ཡོངས 字，此處參照該兩版而譯。

[10] 藏文直譯「聲」，此處應理解為「言說」。

[11] གསུངས། 為敬語，本文大多指經中所說文句，因此權譯為「經中說」。

II.分別以身口意禮敬

（I）以身禮敬

ད་ནི་ལུས་ལ་སོགས་པ་སོ་སོ་རྣམ་པར་ཕྱེ་བས་ཕྱག་འཚལ་བ་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག་[12]ལུས་ཀྱིས་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི། ཞིང་གི་རྡུལ་སྙེད་ལུས་རབ་བཏུད་པ་[67-1184]ཡིས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་ལུས་རབ་ཏུ་བཏུད་པས་སོ། །སྙེད་[13]ཀྱི་སྒྲས་ནི་འདིར་དཔེ་དང་མཚུངས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ཏེ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

現在經文敘述「分別各自以身等頂禮」，其中先以身頂禮，即「如剎塵身恭敬禮」等，以等佛剎土微塵〔數〕的身體禮敬。用「如」一詞，指此處為等同於比喻的數量，而無有差別的緣故。

ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་དུ་སོན་པ[14]འི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་ཞིང་དེའི་གྲངས་ཀྱི་ལུས་རབ་ཏུ་བཏུད་པས། རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ལས་རྒྱལ་བའི་ཕྱིར་དང་བདུད་ལས་རྒྱལ་བའི་ཕྱིར་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་རྒྱལ་བ་ཞེས་བརྗོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། སྡིག་པའི་ཆོས་ལས་ང་རྒྱལ་ཏེ། །དེས་ན་ཉེར་འགྲོ་ང་རྒྱལ་བ། །[15]ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

極恭敬地以等同三世十方諸佛剎土其微塵的剎塵數之身「禮敬一切諸勝者」，因戰勝煩惱敵的緣故、戰勝魔羅的緣故，諸佛世尊稱為「勝者」。也就是與世尊說「我害諸惡法，優陀故我勝」等相同。

---

[12] རེ་ཞིག 對應到梵文有 kiñcit、yāvat、tāvat、saṃprati 等多個意涵，而 དེ་ལ་རེ་ཞིག 可對應至梵文 tatra tāvat，以玄奘與真諦兩人的《俱舍論》為例，此處 རེ་ཞིག 通常不翻，或被翻為且，以語體文而言則為「暫且先」或「先」。

[13] upama 猶如。

[14] 此處 སོན་པ། 也可對應至梵語 gata，表存在之意，故不翻。

[15] 此句相當於 སྡིག་པའི་ཆོས་ལས་ང་རྒྱལ་བས། །དེ་བས་ཉེ་འགྲོ་ང་རྒྱལ་བ། །《ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས》，中華藏甘珠爾第 72 冊，p.646；梵本 *Udānavarga* ：jitā me pāpakā dharmās tato ’ham upagā jinaḥ ||；《法集要頌經》卷 2〈21 如來品〉：「已勝不受惡，一切世間勝」(CBETA, T04, no. 213, p. 787, c3)《法句經》卷 2〈22 述佛品〉：「已勝不受惡，一切勝世間」(CBETA, T04, no. 210, p. 567, a9)，此兩譯中皆無翻譯 upagā，透過文獻比對可得知無論 ཉེར་འགྲོ 或是 ཉེ་འགྲོ 都是為了翻譯 upagā（接近），然若直譯為「接近」則與文意不符。相當於此句的巴利經典 *Ariyapariyesana Sutta(加上長部的哪部經)* 所載文句為 jitā me pāpakā dhammā, tasmāhamupaka jino’，比照兩者可發現 upagā 相當於 upaka，而此處 upaka 為人名，即佛欲前往鹿野苑初轉法輪時，在路上遇到的外道 upaka 優陀，因此採用與其相應的經文譯之；《中阿含經》卷 56〈3 晡利多品〉：「我害諸惡法，優陀故我勝。」(CBETA, T01, no. 26, p. 777, b23)。

དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་བ་[16]དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་རབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གཅིག་ལ་སེམས་ཕྱོགས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ན་གཞན་ལ་ཡིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ལུས་ཞིང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པ་པོ་ནས་རབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ལམ་ཅི་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི། རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་མངོན་ཕྱོགས་ཡིད་ཀྱིས་སུ། །ཞེས་བྱ་བ་སྨོས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་རེ་རེ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །

就「恭敬地禮敬那些三世一切勝者。問：『因為心朝向一位世尊，因此僅能以無心的剎塵身[17]禮敬其他〔世尊〕不是嗎？』〔答：〕『不是的。』」而言「**以意現諸勝者前**」，就是以〔想著〕「「自己」在諸如來的每一位面前」的心〔行禮敬〕。

བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་སྟོབས་དག་གིས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བཟང་པོ་ནི་དགེ་བའོ། །དེ་ནི་བཟང་པོ་ཡང་ཡིན་པས་ན་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །དེའི་དོན་དུ་སྨོན་པ་ནི་སྨོན་ལམ་སྟེ་དོན་དུ་གཉེར་བའོ། །དེའི་སྟོབས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལས་ངེས་པར་རྒྱལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནས་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཏེ། རྣམ་པ་གཞན་དུ་ནི་འདི་ལྟ་བུའི་ཚུལ་གྱི་བྱ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「**普賢行願威神力**」，普賢即是善；那（行）也是賢善的，因此即是普賢行，意思就是「菩薩的〔行〕」。為了那〔菩薩行〕而「發願」即誓願，而誓願即是希求。普賢行願力不會被諸煩惱等所制伏，並且必定戰勝諸所對治[18]；而在異於「以彼〔普賢行願〕力」的情況下，不可能有這種方式的作用。

（II）以意禮敬

[67-1185]དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཀྱིས་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི། རྡུལ་གཅིག་སྟེང་ན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །རྡུལ་གཅིག་སྟེང་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྡུལ་གཅིག་གི་ཐོག་ནའོ། །སངས་རྒྱས་སྲས་ཀྱི་དབུས་ན་བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་དབུས་ན་སོ་སོར་བཞུགས་པའོ། །

同樣地，以意頂禮者，即「**於一塵中**」等。「**於一塵中**」即於一微塵上。「**佛住菩薩眾會中**」，即〔佛〕各自地安住於無量菩薩眾中央。

---

[16] དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་བ། 直譯為「在三世中來臨的勝者」，其中 གཤེགས་པ，為符合漢語習慣在此譯為「三世勝者」

[17] 直譯應為「等剎土微塵身」，此處採意譯為「剎塵身」。

[18] མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས 所對治

སངས་རྒྱས་རྡུལ་སྙེད་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདིར་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་དུ་རྗེས་སུ་སོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྣམས་མོས་ཞེས་འཆད་པར་འགྱུར་བ་དང་འབྲེལ་ལོ། །

「**塵數佛**」者，此處（意頂禮）〔與先前的身頂禮〕無差別故，因此與將說明之「深信等同於十方三世佛土微塵數的諸善逝」有關。

ཇི་ལྟར་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་དེ་ལྟར་ཏེ་ཚུལ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་མ་ལུས་པར་མཐའ་དག་པར་རོ། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་ཆོས་ཉིད་དོ། །དེ་ཉིད་ནི་དབྱིངས་ཞེས་བྱ་བའོ། །

就像在一微塵之上〔有佛處菩薩眾會〕，同樣地以此方式在盡無餘〔的微塵〕上〔皆有佛處菩薩眾會〕。「法界」者，一切法之自性即法性。它〔法性〕本身即名為界。

རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ་སྟེ། རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པས་སོ་སོར་བསྐོར་བའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་གང་ཞིང་བར་ཆད་མེད་པར་ཁྱད་པར་ཡིད་[19]ཀྱིས་མོས་པའོ། །ལུས་དང་ངག་གི་ལས་དག་ནི་ཡིད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ཕྱིར་ན་ཡིད་ཀྱི་ལམ[20]་རབ་ཏུ་བསྟན་ཏོ། །

不斷地以勝解心深信如此形式的法界窮盡虛空界邊際，並且於一塵中充滿無量菩薩眾各自所圍繞之諸世尊。身、語二業皆由意所發起，因此特別說為「意道」。

（III）以語禮敬

ད་ནི། དེ་དག་བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་མི་ཟད་རྣམས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་ངག་གིས་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དེ་དག་ཅེས་བྱ་བ་ལ། དེ་ལྟར་ལྷག་པར་མོས་པར་བྱས་པ་དེ་དག་ལ་སྟེ། གང་དག་ལ་བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་སྟེ། ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཡོད་པ་དང་ཉམས་པ་དང་མཐའ་གཏུགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཟད་པ་མེད་པས་མི་ཟད་པ་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་མི་ཟད་པ་རྣམས་སོ། །འདིར་བསྔགས་པའི་སྒྲ་ནི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ལ། རྒྱ་མཚོའི་སྒྲ་ནི་དོན་མང་པོ་བརྗོད་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ། བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་མི་ཟད་པ་[67-1186]མངའ་བ་དེ་དག་ལའོ། །

[19] 藏文字面直譯為特殊意，此處權譯為勝解心。

[20] 藏文字面為道路，《阿毘達磨俱舍論》卷 17〈4 分別業品〉：「此中三唯道。七業亦道故。論曰。十業道中後三唯道。業之道故立業道名。彼相應思說名為業。彼轉故轉。彼行故行。如彼勢力而造作故。前七是業。身語業故。亦業之道。思所遊故。由能等起身語業思託身語業為境轉故。」(CBETA, T29, no. 1558, p. 88, b29-c5)

現在「彼等無盡讚頌海」等〔偈句〕頂禮。關於〔其中的〕「彼等」，即「向如前一般增上信解的那些〔菩薩眾會所圍繞的諸佛〕」，讚頌海即是功德海，而因為無衰退且邊際的緣故，所以是無盡。凡是具有〔功德海〕的那些〔人〕，即是具有無盡讚頌海者。應當理解此處「讚頌」一詞即是「功德」的同義異名；「海」一詞即是要表達「眾多」之義，〔透過勝解心〕向那些具有無盡讚頌海者〔禮敬〕。

དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲ་ཀུན་གྱིས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། འདིར་ཡང་ཡན་ལག་གི་སྒྲ་ནི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྡན་པར་བརྗོད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་ཡང་ཡན་ལག་དྲུག་ཅུ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཡན་ལག་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཡན་ལག་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་ལྡན་པར་བརྗོད་པ་དེར་ཡང་ཡོན་ཏན་ལྔ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དབྱངས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་སྒྲས་ཏེ་དོན་གྱི་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་རྒྱ་མཚོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དེ་དག་ཀུན་གྱིས་སོ། །

「諸音支分如海聲」，此處「支分」一詞也是功德之同義異名。問：為何這樣？〔答：〕如是在聲聞乘中說〔佛的音韻〕有五支分，而在大乘當中則說〔佛的音韻〕有六十支分、一萬支分、無量支分；其中又為了令人瞭解具有「五種功德」等等，所以「具有音韻功德」這個詞，其意思是就〔佛〕如海般無量〔之音韻功德這方面去行語的禮敬〕。

རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་ནས་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གཞལ་དུ་མེད་ཅིང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་རབ་ཏུ་བརྗོད་ཅིང་སྟེ་མངོན་པར་སྨྲ་བར་བྱེད། །རབ་ཏུ་སྒྲོགས་པར་བྱེད་ཅིང་ངོ་། །བདེ་བར་གཤེགས་པ་སོ་སོ་ནས་མདུན་ན་བཞུགས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བསྟོད་པར་བགྱིའོ། །

「一切勝者」等，一切勝者的功德為從發菩提心開始，乃至無量且不共身語意自性。對於他們所有的〔功德〕讚嘆、問訊並高聲朗誦。如同一一善逝安住於面前般，我向諸他們讚嘆。

ཡང་ན་བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་མི་ཟད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གཞི་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡོན་ཏན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་ཏེ། བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྔགས་པ་རྒྱ་མཚོ་མི་ཟད་པ་རབ་བརྗོད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །

此外「無盡讚頌海」從同位的觀點而言，即「功德」是其本身（善逝）的特性

故；意思就是以無盡讚頌海讚嘆一切善逝的功德。

（2）供養如來

ད་ནི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་ཉིད་ལ་བླ་ན་ཡོད་པ་དང་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ།

現在說明向那些諸佛世尊〔行〕「有上」與「無上」兩種供養。

I.有上供養

མེ་ཏོག་དམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་བླ་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། མེ་ཏོག་ལ་[67-1187]སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་དམ་པ་གང་དག་ཡིན་པའི་མེ་ཏོག་དམ་པ་དེ་དག་དང་། ཕྲེང་བ་དམ་པ་དང་། སིལ་སྙན་དམ་པ་དང་། གུར་གུམ་དང་། ཙན་དན་ལ་སོགས་པའི་བྱུག་པ་དམ་པ་དང་། གདུགས་དམ་པ་མཆོག་དང་། མར་མེ་མཆོག་དང་། བདུག་པ་དམ་པ་དང་། ན་བཟའ་དམ་པ་དང་། དྲི་དམ་པ་དང་། དྲི་སྣ་ཚོགས་སྦྱར་ཅིང་ལེགས་པར་བསྒྲུབས་པའི་ཕྱེ་མའི་ཕུར་མ་སྟེ་ཙན་དན་དང་གུར་གུམ་དང་གུ་ར་དང་ཨ་ག་རུ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་རི་རབ་དང་མཉམ་པ་དང་། བཀོད་པ་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་མཆོག་ཀུན་གྱིས། །ཞེས་བྱ་བ་བཀོད་པ་དམ་པ་དང་། འདིར་བཀོད་པ[21]འི་སྒྲ་ནི་ཚོགས་པ[22]འི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ཏེ། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལྷ་རྫས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པར་བགྱིའོ། །

「妙華」等兩偈頌為「有上」供養；諸妙華等〔供物〕中，舉凡勝妙之諸妙華、妙鬘、妙伎樂、紅花、旃檀等妙塗香、最勝傘蓋、最勝燈、妙薰香、妙衣服、妙香水，以及〔裝有〕各種香水混合加上精心調製粉末的香囊，旃檀、紅花、沉香等種種皆等同妙高山般，與「以諸最勝莊嚴具」是妙莊嚴，而在這裡「莊嚴」一詞與嚴飾是同義異名，以天眾與人類中最殊勝的諸天資具供養一切勝者。

II.無上供養

མཆོད་པ་གང་རྣམས་བླ་མེད་རྒྱ་ཆེ་བ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

---

[21] 對應的梵文為 viyūha 莊嚴。

[22] tshogs pa 原意為積聚。其對應的梵文有許多條目，對照《丹珠爾》中的《世親釋》與《陳那釋》與莊嚴一詞的同義異名則為 mang po，而《莊嚴賢釋》中也是 tshogs pa，因此極有可能這兩者的梵文相同，而 tshogs pa 的對應梵文中 samudāya 和 samūha 同時是 viyūha 的同義詞並且也有 mang po 的意涵。

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་བསྐྱེད་པའི་མཆོད་པ་གང་རྣམས་བླ་ན་མེད་ཅིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་དུ་སྤྲོས་པས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པའི་རྒྱ་ཆེ་བ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ལྷག་པར་མོས་སོ། །བཟང་པོ་སྤྱོད་ལ་དད་པའི་སྟོབས་དག་གིས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ།བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ལ་ལྷག་པར་མོས་ཤིང་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། མངོན་པར་ངེས་པ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཏེ། དེ་ལ་མིང་དུ་མ་དག་ལས་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ན་དེ་ལྟར་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པའི་མཆོད་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱམས་པ་ལྟར་མོས་པ་ཡིན་ནོ། །

以「**凡諸無上廣大供**」等說明無上〔供養〕。凡諸菩薩禪定力產生的無上供養且透過擴展至一切佛土而達法界邊際的廣大〔供養〕，我增上勝解。關於「**以信普賢行之力**」意思就是透過增上勝解、完全信賴與完全確定普賢行之力，意思就是它（信）有許多名稱，由此〔信力〕，如前一般普賢行中各種形相的供品就像菩薩的慈心是勝解所生。

III.連結頂禮與供養的順序

ད་ནི་ཇི་སྐད་[23]བརྗོད་པའི་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་། མཆོད་པ་ཉེ་བར་བསྡུས་པར་གསུངས་པ་ནི། རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་ཕྱག་འཚལ་མཆོད་པར་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བ་[67-1188]སྟེ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་མཆོད་པར་བགྱི་བའོ། །

現在要說明把根本頌所提到的頂禮與供養就近地聯繫在一起，即「**頂禮供養諸勝者**」，也就是頂禮一切勝者然後行供養。

（3）懺悔業障

ཀུན་ནས་སློང་བ་དང་། གནས་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་སྡིག་པ་བཤགས་པ་གསུངས་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་ལ་སྡིག་པ་ཀུན་ནས་སློང་བའི་རྒྱུ་གང་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་ནི་ཀུན་ནས་སློང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །གནས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གནས་ནི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཡིན་ནོ། །ངོ་བོ་ཉིད་ནི། སྡིག་པ་བདག་གིས་བགྱིས་པ་ཅི་མཆིས་པ། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། སྐྱེ་བ་འདི་འམ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་དག་ཏུ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པ་དང་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་དང་བྱེད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའོ། །དེ་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་བ་སྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་སྔར་མངོན་སུམ་དུ་འདུག་པ་ལྟ་བུས་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་[24]འགྱོད་བཞིན་པས་སོ་སོར་བཤགས་པར་བྱ་ཞིང་བསལ་བར་བགྱིའོ། །

[23] 這裡指的是根本頌的內容。

[24] 藏文直譯是「即使僅在剎那中也……」，權譯為「無時無刻」。

經由動機、依處、體性三種方面說明懺悔罪過，即「貪嗔」等。其中何者為動機因？貪嗔癡為動機因。何者為依處？依處為身語意。體性為「凡我所造諸罪過」，即於此生或來世我自己已作、叫他做、見作隨喜〔的罪過〕。「彼一切」者，就像〔自己〕當面坐在勝者與佛子跟前一般，以無時無刻都感到懊悔的心，對所有這些〔罪過〕一一地行懺悔並令遣除。

（4）隨喜福德

ད་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་འགྲོ་བ་ཀུན་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་གསུངས་སོ། །ཕྱོགས་བཅུའི་འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་སྦྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བ་དུས་གསུམ་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གང་ཡང་སློབ་པའི་གང་ཟག་བདུན་པོ་རྣམས་དང་། གང་ཡང་མི་སློབ་པའི་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་དང་། རང་རྒྱལ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དང་། ཚོགས་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་དུས་གསུམ་ལ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གང་ཡང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་དང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་[67-1189]འདས་དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་ས་ལ་སོགས་པ་ལས་ངེས་པར་སྐྱེས་པ་རེ་རེ་ཞིང་དུས་གསུམ་དུ་གྱུར་པ་འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་གཞལ་དུ་མེད་ཅིང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བགྱིད་དོ། །

現在以「十方一切眾生與」等說明隨喜福德。凡是於三時中十方眾生由布施、律儀、修持所生的福德；以及任何於三時中有學的所有七類補特伽羅(四向三果)、任何無學的諸阿羅漢、麟喻及部行獨覺的出世間福德；任何由初發心開始的一切菩薩以及遊於三世的諸佛世尊之語言文字[25]所生的初發心[26]開始（願心的階段）之後，對於決定由各個波羅蜜多與地等所生、已成為佛智的行境、無量、不可思議、三世的世出世間福德資糧，我於彼等一切皆隨喜。

འགྲོ་བའི་སྒྲ་མ་ལུས་པ་རྫོད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་ལ་སོགས་པའི་བསོད་ནམས་འདུས་པར་གྲུབ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་ཉེ་བར་བླངས་པ་ལ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བས་ན་འགྲོ་བ་སྟེ་སྲིད་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནམ། འཁོར་བར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་ཤིན་ཏུ་འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་མི་

[25] 藏文直譯其實包含了符號、象徵、手勢等一切可以表達意義的事物。文中為了便於讀者理解，權譯為「語言文字」。

[26] 可能同於《菩提道次第廣論》P.208 提到「若見諸佛及諸菩薩難思神力或從可信聞如是事，依此發心的發心方式」。

འགྲོ་བ་ཉིད་ཀྱིས་འགྲོ་བའི་སྒྲར་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ཐ་དད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

問：透過表達無餘的「眾生」一詞，來成立包含有學與無學等的福德，於此同時卻又逐條地取出〔說明〕有何意義？〔答：〕不是那樣的。因為流轉者[27]，所以是「眾生」，即帶有輪迴者的意思或是流轉於輪迴者的意思。其中（輪迴中）由於對某些行者而言完全無流轉的緣故，以及某些是不流轉者的緣故，不應該用「眾生」一詞表達，因此即說明〔其〕差異（前面不能用眾生一詞涵蓋）。

（5）請轉法輪

ད་ནི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་ན་འགྲོ་བའི་སྒྲོན་མ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕྱི་དང་ནང་གི་མུན་པའི་ཚོགས་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲོན་མ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་རིམ་པར་[28]སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་སངས་རྒྱས་པའོ། །

現在請轉法輪，即經中所說「十方世界」等。一切十方世界中眾生燈，即清除內外世間一切闇蔽是其本質故，所以諸佛世尊為世間燈。於「廣悟菩提」即現證無上正等正覺。

མ་ཆགས་[29]བརྙེས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་ཆགས་པ་ཉིད་ཐོབ་པ་སྟེ། མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལས་དོན་མ་ལུས་པའི་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་[67-1190]ཤེས་པའི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པའོ། །

「獲無礙」即獲得無礙的狀態。由正覺的法理中完全無餘地了知對境的本質，因此已完全地超越一切障礙。

ཆོས་ཟབ་མོ་རྟོགས་པ[30]འི་དོན་དུ་མི་གཉེར་ཞིང་མངོན་པར་མི་བརྩོན་པ་གཞན་དག་གིས་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་དེས་ན་གང་དག་ཆོས་བསྟན་པ་ལ་སྤྲོས་པ་མེད་པར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་མཆོག་གི་དྲུང་དུ་

---

[27] 這裡是動詞 འགྲོ 的名詞化 འགྲོ་བ。直譯為「行走者」，由於是行走於輪迴者，因此權譯為「流轉者」。

[28] 此處 རིམ་པར་སངས་རྒྱས 依梵本乃為 vibuddha，意思為廣大證悟。此處 རིམ་པར 可對應 vi，雖有次序、排列的意涵，不宜貿然執意為次第。

[29] 此處 མ་ཆགས 依梵本乃為 asaṅga，意思為不執著、無障礙。

[30] 此處採用 PT 與 NT 的 པ་ནི

གཤེགས་ནས་བཞུགས་པ་གང་ཡིན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་མགོན་པོ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་གིས་འགྲོ་བའི་མི་ཤེས་པའི་མུན་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དང་། བླ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་བྱ་བའི་ཕྱིར་ན་བླ་ན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བའི་དོན་དུ་སའི་སྟེང་དུ་པུས་མོ་བཙུགས་ཤིང་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བྱས་ནས་སོ་སོའི་མདུན་དུ་གནས་པ་ལྟ་བུས་བསྐུལ་བར་བགྱིད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བའི་དོན་དུ་བསྐུལ་བའོ། །

〔佛所〕證悟的甚深法是其餘那些毫不追求並且不勤精進者所難以了解的，我為了消除眾生的無知昏闇、為了開啟無上本智光明以及為了〔請佛〕轉無上法輪，因此我屈膝著地、雙手合十，向各種世間中前往並駐錫於殊勝菩提樹下的所有那些世間怙主，以猶如安住其各自跟前的方式勸請一切〔佛〕所說的離戲之法，即勸轉法輪。

（6）請諸如來住世

ད་ནི། མྱ་ངན་འདས་སྟོན་གང་བཞེད་དེ་དག་ལ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་གསོལ་བ་འདེབས་སོ། །གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཡིན་ཡང་སྐབས[31]་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་སྒྲོན་མ་ཞེས་བྱ་བ་དང་མངོན་པར་འབྲེལ་ཏོ། །ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་དག་མྱ་ངན་འདས་སྟོན་ཏེ། མྱ་ངན་འདས་པ་སྟོན་པར་བཞེད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་གིས་ཐལ་མོ་རབ་ཏུ་སྦྱར་ནས་ཡུན་རིང་དུ་བཞུགས་པའི་དོན་དུ་གསོལ་བར་བགྱི་སྟེ་ཞུ་བ་འབུལ་ལོ། །དུས་ཇི་སྲིད་དུ་ཞེ་ན། བསྐལ་བ་ཞིང་གི་རྡུལ་སྙེད་དེ་དུས་གསུམ་དུ་རྟོགས[32]་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་བསྐལ་པར་བཞུགས་པར་རོ། །ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། མགོན་མེད་པར་གྱུར་པའི་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ཕན་ཞིང་བདེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཕན་པ་ནི་[67-1191]གཏན་དུ་བའི་གྲུབ་པ་དང[33]་བདེ་བ་སྟེ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལམ་ཐོབ་པའོ། །བདེ་བ་ནི་ལྷ་གྲངས་ཀྱི་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་ཐོབ་པའོ། །

現在以「所有欲示涅槃者」等祈禱。「所有」雖然不是專指〔某事物〕；然而因為「前後文」的緣故，而與「十方世間燈」有關聯。凡是十方諸佛世尊示現涅槃，我向那些想要示現涅槃者合掌，為了〔他們〕長久住世獻上祈請。問：〔住世〕到甚麼時候？〔答：〕〔住世到〕「剎塵劫」。即〔祈請〕住世到等同一切三世佛剎土的塵數劫。問：為什麼？〔答：〕為了利益安樂沒有依靠的一切眾生。其中，利益是指畢竟成就之安樂即獲得涅槃道。安樂是指獲得天人

[31] 直譯是「階段」，權譯為「前後文」。

[32] 本文採用 PT、NT 的 གཏོགས།。

[33] 依《世親釋》此處應為屬格的誤植。

受用。

（7）普皆迴向

ད་ནི་ཇི་སྐད་བརྗོད་པའི་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པས་བསྐྱེད་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཞལ་དུ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་སྔོ་བར་བྱེད་པ་ནི། ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་ཅིང་བཤགས་པ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སོ། །ཕྱག་འཚལ་བ་དང་། མཆོད་པ་དང་། སྡིག་པ་བཤགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་དགེ་བ་ཅུང་ཟད་བདག་གིས་ཅི་བསགས་པ་སྟེ་ཉེ་བར་བསྒྲུབས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་བསྔོ་བར་བགྱིའོ། །

現在普皆迴向透過經中詮釋的禮敬等所生之無量福德聚，即由「禮敬供養與懺悔」等。我應該將凡我所累積並且成就的所有那些禮敬、供養、懺悔、隨喜功德、請轉法輪、向如來祈請（請佛住世）等些許善行，為了無上正等正覺而做迴向。

ད་ནི་བརྒྱད་པ་དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་སྟེ། ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་སྨོན་ལམ་དེའི་ཡན་ལག་སོ་སོའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི་དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས[34]་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་བརྗེད་པའི་སྒོ་ནས་དང་། མ་གོས་པའི་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དང་། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པའི་སྒོ་ནས་དང་། གོ་ཆའི་སྒོ་ནས་དང་། སྐལ་པ་མཉམ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་ཕྲད་པའི་སྒོ་ནས་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཉེས་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས་དང་། མི་ཟད་པའི་མཛོད་ཐོབ་པའི་སྒོ་ནས་དང་། འཇུག་པའི་སྒོ་ནས་དང་། སྟོབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དང་། [67-1192]སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་དང་། ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དང་། རྗེས་སུ་སློབ་པ་ཡོངས་སུ་ཕྱེ[35]་བའི་སྒོ་ནས་དང་། བསྔོ་བའི་སྒོ་ནས་སོ། །

2.正行：普賢行願的細分

現在〔要說明的是〕第八它的細分，而那普賢行願的個別支分的細分，即是它的細分。它又有十六行相，如下：由意樂方面、由不忘失菩提心方面、由無染加行方面、由利益有情方面、由鎧甲方面、由值遇相同福緣菩薩方面、由令善知識歡喜方面、由如來現前方面、由遍持正法方面、由獲無盡藏方面、由運作

[34] སྒོ་ནས 譯為「由…方面」。

[35] 參照後面對於該細項之解說，此字應為 བརྫེ 的誤植。

方面、由力方面、由修習〔對治〕方面、由業方面、由隨學迴向方面、由總攝方面〔來細分〕。

（1）透過意樂所做的細分

དེ་ལ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་ནི་རྣམ་པ་དང་པོའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ།

其中，由意樂方面〔所做的細分〕即第一種行相。它（意樂）又分為三類。

I.供養如來與完全圓滿〔菩薩〕意趣之意樂

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཆོད་པ་དང་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བསམ་པ་ནི། འདས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་བསྟན་ཟིན་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པས་མཆོད་པར་གྱུར་ཅིང་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དུ་མ་རྣམས་ན་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་སྒྲུབ་པ་ལྷུར་མཛད་པ་དང་། དེ་ལྟར་[36]བཞུགས་ཤིང་འཚོ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་རྣམས་ཀྱང་[37]དེ་བཞིན་དུ་མཆོད་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །གང་ཡང་མ་བྱོན་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ཀྱང་རབ་མྱུར་བར་ཏེ་དཀའ་བ་མེད་པ་པོ་ནར་བསམ་རྫོགས་བྱང་ཆུབ་རིམ་པར་སངས་རྒྱས་སྔོན་ཅིག་པ[38]འོ། །ཕྱེད་སྔ་མས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཆོད་པའི་བསམ་པ་དང་། ཕྱེད་ཕྱི་མས་ནི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བསམ་པ་བསྟན་ཏོ། །

供養如來與完全圓滿〔菩薩〕意趣之意樂，即「過去諸佛與」等。願向已示現涅槃的諸佛世尊奉獻無上的供養；並於十方眾多世界中，積極實踐利益與安樂一切眾生，然後也同樣地向於現在安住且生活的諸佛世尊供養。此外，也願那些未來出現者（未來諸佛）極為迅速並且毫無困難地在菩提次第中圓滿意樂並成佛。以前半偈說明供養如來之意樂，後半偈說明完全圓滿意趣之意樂。

II.完全清淨佛土的意樂

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་བསམ་པ་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་ཞིང་རྣམས་གང་དག་ཇི་སྙེད་པ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཕྱོགས་བཅུ་རྣམས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྣམས་གང་དག་ཅེས་བྱ་བ་གང་དག་ཡོད་པ་ཇི་སྙེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྲིད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ཅན་བཞིན་དུ་རྒྱ་ཆེར་ཡོངས་སུ་དག་པར་གྱུར་ཏེ། དཔག་ཏུ་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་

[36] 此處採用 PT、NT 的 ད་ལྟ། 。

[37] 此處的 ཀྱང་། 可能是 ལའང་། 或 ལ་ཡང་། 的誤植。就上下文意來看此處需要有一個 ལ 作為受格。

[38] 針對 བསམ་རྫོགས་བྱང་ཆུབ་རིམ་པར་སངས་རྒྱས་སྔོན་ཅིག་པ，其中 བསམ་རྫོགས 與 བྱང་ཆུབ་རིམ་པར་སངས་རྒྱས་སྔོན 的可視為兩個動作或同位語。

གྱི་ཁམས་ཀྱི་གནས་རྣམས་སོ་སོར་ཐ་གྲུ་ཆེ་བར་གྱུར་ཅིང་། བྱང་ཆུབ་ཤིང་དབང་དྲུང་གཤེགས་རྒྱལ་བ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་དང་བྱང་ཆུབ་[67-1193]སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་གང་བར་ཏེ་ཀུན་ནས་བར་མཚམས་མེད་པར་ཁྱབ་པར་ཤོག་ཅེས་བྱ་བའོ། །

完全清淨佛土之意樂為「所有十方任何剎」（十方所有一切剎）等所闡示。一切十方中諸佛剎土；「任何」即凡是所有；「所有」即存在。那一切三有如同極樂淨土一般廣大清淨，所有無量世界的區域各個都幅員廣大，且被菩提王樹下成佛的諸世尊與諸菩薩充滿且毫無縫隙地遍滿。

III.令諸有情安樂的增上意樂

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུ་རྣམས་ན་སྐྱེ་གནས་བཞིས་བསྡུས་པ་འགྲོ་བ་དྲུག་གི་སེམས་ཅན་གང་རྣམས་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དེ་དག་རྟག་ཏུ་སྟེ། གཏན་དུ་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་ནད་དང་བྲལ་བར་གྱུར་ཅིག །ཉམས་པ་མེད་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བའི་བདེ་བས་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག །དེ་དག་གི[39]་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་དོན་དེ་མཐུན་པ་སྟེ་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་གྲུབ་པར་ཤོག་ལ། འགྲོ་བ་ཀུན་གྱིས་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་རེ་བ་ཡང་རྟག་ཏུ་འགྲུབ་པར་ཤོག་སྟེ། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །

令諸有情安樂的增上意樂者，即「十方」等所闡示。令盡所有十方中凡以四生[40]總攝的一切六道有情眾生，彼等身心能恆常並畢竟遠離疾病；以無衰損的殊勝安樂使〔他們〕安樂；願他們隨順成就合乎佛法之事，同時願諸眾生也恆常成就如法的希求、究竟圓滿。

（2）透過不忘失菩提心所作的細分

ད་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་བ་ཉེ་བར་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་བཞིས་རྣམ་པ་གཉིས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་བརྗེད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་དག་ནི་བདག་སྤྱོད་ཚེ། །ཞེས་བྱ་བ་ནས་བརྗམས་ནས། དེ་དག་མ་ལུས་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་ཤོག །ཅེས་བྱ་བའི་བར་གྱིས་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

現在由詳細地教示斷所對治，以四個偈頌說明第二行相不忘失菩提心者，即從「我修諸菩提行時」到「願除彼等盡無餘」。

[39] 此處依下文之 འགྲོ་བ་ཀུན་གྱིས་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་རེ་བ་ཡང་རྟག་ཏུ་འགྲུབ་པར་ཤོག 之 གྱིས 來翻譯。

[40] 胎、卵、濕、化。

I.四個不忘失菩提心的因

（I）能憶宿命

བྱང་ཆུབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སྟེ། དེའི་དོན་དུ་སྤྱོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའོ། །དེ་ལ་བདག་སྤྱོད་པའི་ཚེ་འགྲོ་བ་ཀུན་དུ་སྐྱེ་བ་དྲན་པར་གྱུར་ཅིག །དེ་བཞིན་དུ་ཚེ་རབས་ཀུན་དུ་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ནས་བདག་ནི་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་ཤོག །ཅེས་བྱ་བ་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་དག་གིས་ནི་དོན་གྱིས་ན་བར་གྱི་གནས་སྐབས་བརྗོད་པ་ཉིད་དུ་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་ཉམས་པའི་རྒྱུ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །

「菩提」即無上正等正覺，「為了彼[41]而行」即是菩提行。其中我〔為了菩提〕修行時能於一切趣中憶起宿命，同樣地生生世世死死生生中「願我能出家」。應知就意義上透過死亡與出生兩者，說明中間的階段。此為不忘失菩提心的第一個因。

（II）無垢清淨尸羅

[67-1194]དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་རྗེས་སུ་སློབ་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་བ་མ་ལུས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་རྗེས་སུ་སློབ་པར་བྱེད་ཅིང་། བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཞེས་པ་[42]ལ།བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ན་ཅི་ཞིག་གི་བདག་གིས་བྱ་ཞེ་ན། །ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་པ་དྲི་མེད་ཡོངས་དག་པ། །རྟག་ཏུ་མ་ཉམས་སྐྱོན་མེད་སྤྱོད་པར་ཤོག །ཅེས་བྱ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་དང་མི་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དྲི་མ་མེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཉེས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མ་ཉམས་པ་དང་སྐྱོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྐོང་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གདུང་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་ནད་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པར་འཆི་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ།

同樣地，關於「隨學一切諸勝者」等，願隨學所有行於三世勝者的學處，而且就「普賢行」而言，即「圓滿行持普賢行」。問：當全面地修持之時，我應當透過甚麼去令〔普賢行圓滿〕？〔答：〕「無垢清淨尸羅行，願常無缺無瑕穢」。例如：珍貴的滿願寶由於無有暫時的垢染（客塵），所以無垢；而由於

[41] 指菩提。

[42] 此處採用 PT、NT 的 ཞེས་བྱ་བ。

已離形體的汙垢[43]，故就自性而言為完全清淨者。因此，〔依序〕是無缺、無瑕穢；滿足一切所欲、清除所有煩悶、遠離一切疾病、完全平息非時死、並且只做成辦利他之事。

དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་འདྲ་བས་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཏེ། གློ་བུར་གྱི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མ་དང་། མ་འདྲེས་པའི་ཕྱིར་དྲི་མ་མེད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་དང་། མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀུན་ནས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་གུས་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟུང་བ་ཀུན་དུ་མི་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་ན་བསླབ་པ་མ་ཉམས་པས་མ་ཉམས་པ་དང་། འདས་པའི་ཡུལ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ལ་ལྟོས་ནས་སྲེད་པ་སྐྱེ་ཞིང་མ་འོངས་[67-1195]པའི་སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་འདིར་བདག་ཉིད་དུ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང་། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པའི་སྲེད་པ་སྟེ་དུས་གསུམ་པའི་སྲེད་པས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་འདི་དག་གིས་ཙུང་ཞིག་ཀྱང་སྐྱོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་མེད་པ་ཡིན་ཞིང་ས་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དང་།འགྲོ་བའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྐོང་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་ཞིང་ནད་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་དང་། ལྷ་དང་མི་རྣམས་སུ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཚེ་བསྒྲུབ་པ་དང་། གཞན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ་འཇུག་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

同樣地諸菩薩戒也猶如珍寶一般，所以是珍貴的。因為不與暫時的業煩惱的垢染混雜，所以是無垢；因為已遠離聲聞獨覺乘為發心的身垢故；就無〔發菩提心〕則不生〔一切相智〕而言，為一切相智而發心即是珍貴的本質故，所以完全清淨；因為恭謹地實踐菩薩的一切學處，所以絕不違犯墮罪；而因為學處無瑕穢，所以是無瑕穢；因為經驗過去的境況，所以產生貪愛；對於來生的也像於此世對非常喜愛自己一般；對於現在已生者非常貪愛，也就是絲毫也不會因為三世貪愛所顯現的這些（過去、現在、未來的境）[44]感到厭倦〔因此會照著行持〕，所以是無缺；因為如同大地一樣成為佛菩薩的一切功德之所依、因為完全滿足眾生的一切所欲，因此完全清除所有熱惱與一切疾病、將造〔於來世〕於一切天、人壽命達無量〔之業〕，以及只做成辦利他之行。

ངེས་པའི་ཚིག་གིས་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་བསིལ་བར་གྱུར་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་སོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉིད་སྤྱོད་པ་ཡིན་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་པ་སྟེ་སྤྱད་པས་ན་སྤྱོད་

---

[43] 《世親釋》為 གཡའ。

[44] 這裡所說的三世之境，所指的是戒律。其他版本注釋皆以針來表示貪愛所造成的缺漏。

པའོ། །རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱོད་པ་དྲི་མེད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་མ་ཉམས་པ་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་རྟག་ཏུ་སྤྱོད་པར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་སྟེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་བརྗེད་པའི་རྒྱུ་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ། །

就〔戒律的〕辭源學而言，即因為能令一切身心熱惱去除，而轉為能清涼，所以是戒律。「**尸羅行**」者，因為尸羅本身就是行，所以尸羅的行，就是修行。「願在成正覺之前，恆常行持無垢、完全清淨、無有瑕穢、無有缺漏的如此行相之尸羅行」。而此即是不忘失菩提心的第二個因。

（III）隨眾生語音而說法

ལྷ་ཡི་སྐད་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལྷ་རྣམས་ལ་ལྷའི་སྐད་ཀྱིས་སོ། །ཀླུ་དང་གནོད་སྦྱིན་དང་གྲུལ་བུམ་དང་མི་རྣམས་ལ་ནི་དེའི་སྐད་དེ་སྒྲ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །མདོར་ན། འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་སྒྲ་རྣམས་ཇི་ཙམ་པ། །དེ་དང་དེ་དག་གིས་དེ་དག་ལ་དེ་ལྟར་སོ་སོར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་དམ་པའི་ཆོས་བསྟན་ཏོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་བརྗེད་པའི་རྒྱུ་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །

「**天語及**」等，對天眾用天語〔說法〕。對所有龍、夜叉、鳩槃荼、人用該語言該音聲〔說法〕。總之，隨諸眾生諸語音，在成正覺之前像以他們各自〔語音〕為他們宣說妙法。此即不忘失菩提心的第三個因。

（IX）精進

དེས་ཤིང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་དེས་པ་ནི་རྒྱུད་འཇམ་པའོ། །ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུའོ། །དེ་དག་ལ་བརྩོན་པ་ནི་བདག་[67-1196]ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གྲིམས་ཤིང་ཡིད་མི་སྐྱོ་བའོ། །ནམས་ཀྱང་[45]ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོའི་བར་དུ་ནམ་ཡང་བརྗེད་པར་མ་གྱུར་ཅིག་པ་སྟེ། འདི་ནི་རྒྱུ་བཞི་པའོ། །

就「**調善**」等而言，調善即心續柔和。「**波羅蜜**」即布施等十個。精進於那些（十度）就是以全部的精力於一切狀態中都策勵自己且內心不厭倦。「**無論何時**」即在〔前往〕菩提道場前[46]無論何時也不忘失菩提心。此即第四因。

ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཕྱེད་དང་བཞི་པོ་འདི་དག་གིས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་སྒྲིབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་བསྟན་པར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

---

[45] 目前藏文沒有 ནམས་ཀྱང་། 的用法，對照《普賢行願品》的各版本、各家注釋與本文，此處應為 ནམ་ཡང་།。

[46]《佛說大乘菩薩藏正法經》卷 35〈勝慧波羅蜜多品 11〉：「若說菩薩最初發心習學功德乃至菩提道場」(CBETA, T11, no. 316, p. 874, a10-11)。

以上用三偈半的頌文講述身為菩提心所對治的所有障礙以及它們的對治〔方式〕。

II.發願斷除菩提心的障礙

ད་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཕྱེད་ཀྱིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་བ་བསྟན་པ་ནི། སྡིག་པ་གང་རྣམས་སྒྲིབ་པར་གྱུར་པ་དག །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །སྡིག་པ་གང་རྣམས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པར་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་སྟེ་སྤང་བར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་པའོ། །

現在以半個偈頌講說斷所對治，即「凡諸罪垢成障礙」等所闡述。已成為能中斷菩提心之障礙的所有罪垢，願將它們皆毫無遺漏地完全清淨並且斷除。

（3）透過無染行所作的細分

དེ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་མ་གོས་པའི་སྤྱོར་བ་རྒྱུ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་གང་ལས་གང་དུ་ཇི་ལྟར་ཞེས་བྱ་བས་གསུངས་པ་ནི། ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །རྣམས་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དང་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ལས་ཏེ། ལས་འདི་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་མི་གཡོ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་གང་ཡང་གཟུང་ངོ་། །དེ་ལ་མི་དགེ་བའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ལས་གྲོལ་བ་ནི་དེ་དག་གིས་མ་གོས་པར་འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སུ་རྟག་ཏུ་སྤྱོད་དོ། །ཇི་དང་འདྲ་བར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་པདྨ་ཆུས་མི་ཆགས་པ་བཞིན། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་པདྨ་ཆུར་སྐྱེས་པ་ཆུས་མི་གོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དང་བདུད་ཀྱི་ལས་ལ་སོགས་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་མ་གོས་པར་རོ། །

現在第三個行相「無染行」：經中所說的從三因的何者而來？對象是誰？「猶如」〔甚麼〕？即是「業及煩惱」等。「由諸」即從諸業、煩惱及魔業中，而這裡的業因為沒有限定〔是哪一種業〕，所以可指善、不善與不動三種任何一種。〔而此處專指不善業。〕其中，從一切不善業、煩惱與魔業解脫者，即恆常不被它們染污地行於一切世間趣等。問：猶如甚麼？〔答：〕「猶如蓮花不著水」，例如：就像蓮花生於水中，卻不被染污；同樣地我不被業煩惱與魔業等世間法所染污。

[67-1197]དེ་བཞིན་དུ་དགེ་བ་དང་མི་གཡོ་བའི་ལས་རྣམས་སུ་ཆགས་པ་མེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་ལ་མི་

ལྟོས་པར་དེ་བཞིན[47]་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་ཕན་པ་དང་བསྒྲུབ་པའི་དོན་ཉིད་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྤྱོད་པར་བྱ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཞེས་ཁོང་ནས་དབྱུང་ངོ་། །ཅི་འདྲ་བར་ཞེ་ན། ཉི་ཟླ་ནམ་མཁར་ཐོགས་པ་མེད་ལྟར་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་དག་འཇིག་རྟེན་ན་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ལྟར་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལ་རོ་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རང་གི་དོན་ལ་ཆགས་པ་ཕྲ་མོ་ཡང་མེད་པར་ཉིན་དང་མཚན་མོ་ནམ་མཁའ་ལ་རྒྱུ་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པའོ། །དེ་ལ་བདུད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བའི་བར་ཆད་བྱེད་ཅིང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གེགས་སུ་གྱུར་པ་ལམ་དམ་པ་ལས་ཟློག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དམ་པའི་ངེས་ཚིག་ནི་ཆོས་ནི་དམ་པ་ཡིན་ལ་ཆོས་ཀྱི་འཚོ་བ་འགོག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་གསོད་པར་བྱེད་པས་ན་བདུད་ཅེས་བརྗོད་དོ། །དེའི་ལས་ནི་རྒྱུས་ཕན་པའི་དངོས་པོ་ལས་ཕྱིར་ཕྱོགས་པའོ། །

同樣的，不貪著於一切善與不動業，即不冀望〔其〕異熟果，而單純為了實踐利益與成就一切眾生，由衷而發起菩薩行。問：〔這樣的菩薩行〕猶如甚麼呢？〔答：〕「恰似日月不滯空」，例如：世間中的日與月就像如意寶般一味地實踐利他行的緣故，絲毫不耽著自利而像〔日與月〕那樣日夜優游於虛空中地行持〔利他行〕。其中，「魔」即是造作善業的障礙且成為覺悟的違緣，令〔人〕從道與殊勝者上退轉。就「殊勝者」的辭源學而言，法就是殊勝者；而由於是中止法的〔慧〕命而令〔法的慧命〕受到傷害者，因此稱為「魔」。〔而〕他的業？就是〔讓行者〕從被因[48]利益之事物[49]中退轉。

（4）透過利益有情的所做細分

རྣམ་པ་བཞི་པ་འདི་དང་ཕ་རོལ་[50]ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་མ་ལུས་པ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ནི་ཞིང་གི་ཡོན་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །འགྲོ་བའི་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ངན་སོང་གསུམ་གྱིས་དབྱེ་བ་ཅན་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བྱེད་ཅིང་ངོ་། །ཅིའི་ཕྱིར་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ཁོ་ན་ཞི་བར་བྱེད་པར་གསུངས་ཤེ་ན། དེ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་གདུང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཙོར་ཉེ་བར་བླངས་པ་ཡིན་ཏེ། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཉིད་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བར་རིག་པར་བྱའོ། །ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་བདེ་བ་དག་ལ་འགྲོ་བ་ཀུན་འགོད་པ་ནའོ། །ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅེ་ན། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་[67-1198]ནི་ཕན་ཕྱིར་སྤྱོད་དེ། ཡིད་སྐྱོ་བ་མེད་པར་སྦྱོར་བ་གཞན་མེད་པར་བླ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །སྤྱོད་པ་ནི་འབད་པར་བྱ་བའོ། །དུས་ཇི་སྲིད་དུ་ཞེ་ན། ཞིང་གི་ཡོན་དང་ཕྱོགས་རྣམས་ཇི་ཙམ་

[47] 此處依 PT、NT，去除 དེ་བཞིན། 而譯。

[48] 例如：菩薩行。

[49] 意義上是指「果」，例如：無上菩提。

[50] འདི་དང་ཕ་རོལ། 指 ཚེ་འདི་དང་ཕྱི་མ། 。

པར། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཇི་ཙམ་པར་ཞེས་པ་ནི་ཇི་སྲིད་དུའོ། །ཞིང་གི་ཁྱོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཇི་སྲིད་པའི་ཁྱོན་རབ་ཏུ་རྒྱུགས་དང་རྒྱན་ཏེ་སྐབས་བརྒྱུད་ལས་འབྱུང་བའོ། །ཕྱོགས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱོགས་བཅུ་པ་རྣམས་སུ་སྟེ་དེ་སྲིད་དུ་སྦྱང་ཅེས་འབྲེལ་ཏོ། །

第四行相在此世與來生饒益盡無餘的有情[51]，即經中所說「盡諸剎土」等之內容。完全熄滅以三惡趣來區分的一切眾生之惡趣苦。問：為何經中只有提到熄滅惡趣苦？〔答：〕因為那些都會令〔惡趣眾生〕極為苦惱的緣故，所以以〔那些惡趣苦〕為主來說明，然而〔此處〕應當理解為「熄滅一切輪迴苦」。當〔菩薩〕將一切眾生安置於一切最勝安樂時〔，即是完全熄滅一切輪迴苦〕。問：如何行？〔答：〕為了利益一切眾生而行，意義就是在無其他加行的情況下、心無厭倦地為了獲得無上智而行。「行」是應精勤地做。問：〔應精勤做〕直到何時？〔答：〕「盡剎時限諸方間」，「盡…間」即「直到…時候」；「剎時限」即只要佛剎土在時間上不斷推移，並且在相續[52]或劫[53]輾轉而生〔，就做到那時候〕；「諸方」，即只要〔佛剎土遍及〕所有十方，修行的範圍也那樣地〔遍及十方〕，〔這兩段皆須與那樣地修行〕結合起來。

（5）透過鎧甲的所做細分

རྣམ་པ་ལྔ་པ་ནི་གོ་ཆའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པར་འདུག་པ་[54]དང་། དམ་པའི་ཆོས་རབ་ཏུ་སྦྱིན་པ[55]འི་སྒོ་ནས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

第五行相為鎧甲[56]，其中也有三種：從能令佛法[57]圓滿、隨順眾生之行而行、善

---

51 此處「སེམས་བསྐྱེད།」雖為發心，但在前面總綱裡為「སེམས་ཅན།」有情，故譯為有情。

52 此處藏文原意為「莊嚴」，但其他注釋皆用「རྒྱུན」，因此此處的 རྒྱན 可能為 རྒྱུན」的誤植。

53 此處藏文原意為「階段」，但其他注釋皆用「བསྐལ་པ」，因此此處的「སྐབས」可能可以理解為「བསྐལ་པ」。

54 此處雖然為「འདུག་པ」，依照前後文應為「འཇུག་པ」的誤植。

55 其他注釋本為「སྟོན་པ」。因為此處翻為佈施不影響整體內容，故不予以更動。

56 此處鎧甲指不疲厭精進。

57 此處佛陀之法同於《阿毘達磨俱舍論》卷 1〈分別界品 1〉：「佛法」(CBETA, T29, no. 1558, p. 1, a18)。

佈施正法等方面〔盡一切未來劫心毫不厭倦地實行〕，即經文所說「究竟圓滿菩提行」等的內容。

I.能令佛法圓滿

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་སྟེ། དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །

就「究竟圓滿菩提行」而言，為了菩提而修行即菩提行，而令它（菩提）完全圓滿，意思就是「成就諸佛陀之法」。

II.隨順眾生之行而行

སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེ་བར་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱས་ནས། རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུ་[58]མེད་ཅིང་འགྲོགས་ན་བདེ་བས་དེ་དག་དང་མི་མཐུན་པ་མེད་པར་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་འཇུག་པའོ། །

了知生生世世中一切有情的所有心行，〔菩薩〕為本性無誑[59]者，若〔有情〕與之結交，則〔有情〕會得到安樂，因此〔菩薩〕不違逆地隨順他們（有情）而行。

III.善佈施正法

བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་དག་ནི་རབ་སྟོན་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་འདིར་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ནི་ཆོས་སྟོན་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་བཟུང་སྟེ། རབ་ཏུ་སྟོན་པར་བརྗོད་པར་འདོད་པའི་ངག་ལས[60]་བཟང་པོ་སྤྱོད་པར་བཏགས་པའི་ཕྱིར་ན། དེ་འགྲོ་བ་ལ་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་དང་བརྗོད་པ་དང་གསོལ་ ·[67-1199]བར་བྱེད་ཅིང་། མ་འོངས་པ་བསྐལ་པ་ཕྱི་མའི་མཐར་ཐུག་པ་ཀུན་དུ་ཡིད་ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་བར་སྤྱོད་པར་གྱུར་ཞེས་བྱ་བ་དང་།

「善開示諸普賢行」此處視「普賢行」的本質為說法。將想要善加開示詮說的語命名為普賢行，因此他（菩薩）對眾生好好地、演說及闡明那〔詮說之語〕，乃至盡一切未來劫最後際中，心毫不厭倦地實行。

58 依 PT、NT《陳那釋》應為「སྒྱུ」。

59 誑為二十隨煩惱之一，《成唯識論》卷 6：「云何為誑。為獲利譽矯現有德詭詐為性。能障不誑邪命為業。謂矯誑者心懷異謀多現不實邪命事故。此即貪癡一分為體。離二無別誑相用故。」(CBETA, T31, no. 1585, p. 33, c4-8)。

60 此處採用 PT、NT 的 ལ。

（6）透過值遇相同福緣菩薩的所做細分

རྣམ་པ་དྲུག་པ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་སྨོན་ལམ་གྱིས་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་འགྲོགས་པ་ནི། བདག་གི་སྤྱོད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བདག་གི་སྤྱོད་དང་སྟེ་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་མཚུངས་པར་གང་སྤྱོད་པ་སྟེ། མཉམ་པར་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་དང་ནི་རྟག་ཏུ་འགྲོགས་པར་ཤོག་སྟེ། ཇི་སྲིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །ལུས་དང་ངག་རྣམས་དང་ནི་ཡིད་ཀྱིས་ཀྱང་། །དེ་དག་ཉིད་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་གཅིག་པ་སྨོན་ལམ་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་དེ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པར་གནས་པར་བྱའོ། །

第六行相以身語意的行為及誓願而與同樣福緣的菩薩為伴者，即經中所說「與我所行相等」等。「與我所行」即從行為的方面而言，凡是所行相當者或〔所行〕等同的菩薩，願與他們常相為伴，並願直至覺悟前能一起共住。「又以諸身語及意」在相同的誓願中，與他們一起修行相同的菩薩行，並應安住於無染中。

（7）透過令善知識歡喜的所做細分

རྣམ་པ་བདུན་པ་ཕན་པའི་བསམ་པས་ཉེ་བར་བསྟན་པ་སྒྲུབ་པ་དག་གིས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཉེས་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ནི། བདག་ལ་ཕན་པར་འདོད་པའི་གྲོགས་པོ་གང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །གྲོགས་པོ་གང་དག་ཕན་པར་འདོད་ཅིང་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་པར་བྱེད། འཆད་པར་བྱེད་ལ་ཆོས་སྨྲ་བར་བྱེད་པ་དེ་དག་དང་ཡང་བདག་ལྷན་ཅིག་རྟག་ཏུ་ཕྲད་པར་ཏེ་ཉེ་བར་གནས་པར་ཤོག་ཅིག་པའོ། །དེ་དག་ཀྱང་བདག་གིས་ནམས[61]་ཀྱང་སྟེ་འགའི[62]་ཚེ་ཡང་ཡིད་མི་འབྱུང་སྟེ་ཏུང་ཟད་ཙམ་སུན་པར་ཡང་མི་བྱའོ། །ཇི་སྲིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་གཏན་དུ་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་འཇུག་པར་བྱའོ། །

第七行相從「以饒益想依教奉行而令善知識歡喜」的方面，即經中所說「凡欲益我諸友伴」等。凡是那些想要饒益〔我〕且〔為我〕善加開示普賢行、演說且講說佛法的友伴，願我也常得值遇他們並親近依止。對於他們我無論如何也不會產生違逆的心，也絲毫不做令人厭煩的事。乃至成就菩提之前皆應永遠地隨他們而行。

---

[61] 此處應與註 14 相同理由。

[62] 依上下文判定此處藏文有誤，循文意應為 འགལ།。

（8）透過如來現前的所做細分

[67-1200]རྣམ་པ་བརྒྱད་པ་དུས་རིང་བར་མཆོད་པའི་བྱ་བས་མི་སྐྱོ་བར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་མངོན་དུ་ཕྱུར་པ་ནི། སངས་རྒྱས་སྲས་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་མགོན་པོ་རྣམས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱལ་བ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་མགོན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འགྲོ་བའི་གཉེན་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐོར་བ་རྣམས་རྟག་ཏུ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་མིག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་ཞེས་བྱ་བ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་ཤིང་མངོན་དུ་གྱུར་པར་བལྟ་བར་བགྱི་ཞིང་། དེ་དག་ལ་ཡང་སོ་སོར་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་མཆོད་པ་ནམ་མཁའི་ལྟར་ཡངས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆོས་ཀྱིས་དབྱིངས་ཁྱབ་པ་དག་བགྱིའོ། །དུས་ཇི་སྲིད་དུ་ཞེ་ན། མ་འོངས་བསྐལ་པ་ཀུན་དུ་མི་སྐྱོ་བར། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཕྱི་མའི་མཐའི་མུར་ཐུག་པ་མ་འོངས་པའི་བསྐལ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱོ་བ་མེད་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་པས་བགྱི་བའོ། །

第八行相：不因長期行供養而感到厭倦，進而面見如來，即「佛子所繞諸怙主」等。〔實踐普賢行願的菩薩〕恆常以無礙之眼「當面」晉見所有十方一切被菩薩眾所團團圍繞者、名為「勝者佛世尊怙主」之眾生唯一的友伴。〔其中的〕「當面」亦即現前與現行。並且又在每一剎那間，用猶如虛空般廣大、俱足一切殊勝相、遍滿法界的諸供養物，向他們個別地行〔供養〕。問：直到何時？〔答：〕「盡未來劫無疲厭」，即乃至盡一切未來劫最後際中，以不疲厭的心意做〔供養〕。

རྣམ་པ་དགུ་པ་འཛིན་པ་དང་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་བྱ་བ་དག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི[63]་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་ཆོས་འཛིན་པ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཆོས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་གཟུངས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཛིན་པར་བྱེད་པ་ཡང་དག་པར་འཛིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་སྟོན་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་འགྲོ་བ་ལ་ཀུན་དུ་སྣང་བར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ཡང་དག་པར་འཆད་པར་བྱེད་ཅིང་ངོ་། །འདིར་ཡང་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚིག་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །བཟང་པོ་[67-1201]སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ནི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ནི་དྲི་མ་མེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། མ་འོངས་བསྐལ་པ་ཀུན་དུ་སྟེ་དུས་རིང་པོར་བྱེད་པས་མ་ལུས་རྣམས་སུ་སྤྱད་པར་བགྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འབད་པར་བགྱི་བའོ། །

---

[63] 此處依 PT 與 NT 應為 པ་ནི།

（9）透過遍持正法的所做細分

第九行相：以持誦與開示的方式而完全執持正法，即經中所說「執持諸勝者妙法」等內容。以總持的力量憶持、正確地憶持三世諸勝者所講說十二分教之法，以及向眾生「彰顯」所說的「法之本質」即菩提行，〔而其中的彰顯〕就是正確地解釋。此中，「菩提行」又是表達說明該〔菩提行〕的詞句。「究竟清淨普賢行」中，普賢行即是菩薩行，而究竟清淨它（普賢行）即是令〔普賢行〕無染，所以在一切未來劫中長期地令〔普賢行〕無垢染，因此〔應〕於諸〔垢染〕已無餘〔遠離〕的情況下〔修行〕，而「應修行」即是應精勤地做。

（10）透過獲無盡藏的所做細分

རྣམ་པ་བཅུ་པ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་རྙེད་པས་ན་མི་ཟད་པའི་མཛོད་ཐོབ་པ་ནི། སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་འཁོར་བ་ན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་དབང་གིས་འཁོར་བ་སྟེ་སྐྱེ་བ་ན་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་མི་ཟད་རྙེད་དེ་ཟད་མི་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །དེ་བཞིན་དུ་ཐབས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། ནམ་མཁའ་མཛོད་དང་། དྲི་མ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། དྲི་མ་མེད་པ་དང་། སྒྱུ་མའི་རྣམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་མི་ཟད་མཛོད་དེ། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་། བདེ་བ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ཡོན་ཏན་ཟད་མི་ཤེས་པའི་གཞིར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བྱ་བའོ། །

第十行相：由得福德與智等，故獲得無盡藏，即經中所說「於諸有中流轉時」等內容。欲界等一切存有中，即便為了一切有情而生於輪迴，也無盡地獲得福德本智兩者，願成為具足那無盡者。如是方便、勝慧、虛空藏與無垢印等諸三昧，以及由如是菩薩的究竟大悲心、無垢與幻化相等而出的菩薩一切共與不共功德無盡藏，即為了利益一切有情與令生安樂「願成功德無盡基」。

（11）透過入的所做細分

རྣམ་པ་བཅུ་གཅིག་པ་ནི་འཇུག་པའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་བརྒྱད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བལྟ་བ་ལ་འཇུག་པ་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ལ་འཇུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

བསྐལ་པའི་འཇུག་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། དེ་[67-1202]བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བལྟ་བ་དང་། དེའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐད་དུ་འགྲོ་བ་ལ་འཇུག་པ་ནི་བརྒྱད་པའོ། །

第十一行相為入。其中還有八個項目，如下：兩項進入觀修佛土、進入佛語、悟入轉如來法輪、進入劫的相續（進入於相續而生的劫）、悟入如來見與其行境、進入現前成就佛土、趨入如來跟前等八項。

I.觀修一塵中有塵數佛剎土有不思議的佛陀開示菩提行

དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བལྟ་བ་ལ་འཇུག་པ་རྣམ་པ་གཉིས་ནི། རྡུལ་གཅིག་སྟེང་ན་རྡུལ་སྙེད་ཞིང་རྣམས་ཏེ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། རྡུལ་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ན་ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་དུ་སོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་རྣམས་དང་། ཞིང་དེར་ཞེས་བྱ་བ་ཞིང་དང་ཞིང་རྣམས་སུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཅེས་བྱ་བ་བསམ་དུ་མེད་ཅིང་བསམ་པ་ལས་འདས་པའོ། །

其中，兩種進入觀修佛剎土是「一塵中有塵數剎」等兩偈頌所說的內容。一塵之上有等同於遊於十方三世的佛剎土微塵的那些所有佛土；「彼剎中」即一切剎土與剎土中；「難思」即無法想像並且超越想像。

སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་སངས་རྒྱས་སྲས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་དབུས་ན་བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་པར་གྱུར་པ་རྣམས་ལ་བལྟ་བར་བགྱི་ཞེས་འབྲེལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སྤྱད་པ་སྤྱོད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་ངོ་། །བལྟ་བར་བགྱིའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཇུག་པར་བགྱིའོ། །

應觀修諸佛世尊〔在〕「佛子眾會中」，即〔觀修諸佛世尊〕安住於諸菩薩的中間。「將前述塵數剎土與瞻仰安住於諸佛子中的諸佛世尊」結合起來，然後「行」菩薩行亦即修菩薩行。「行瞻仰」即是趨入。

གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་སྲིད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་འབྲས་བུ་མེད་པའི་སྨོན་ལམ་ཉིད་འདེབས་པར་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རམ། འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་[64]སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཅིག་ཉིད་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་སོ་སོ་དང་བཅས་པ་མ་ལུས་པར་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་མཐོང་བ་མི་སྲིད་པ་ཡིན་ན། དེ་ཇི་ལྟར་བགྲང་ལས་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཁོར་གྱི་དབུས་ན་བཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུས་གསུམ་དུ་སོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པ་སོ་སོར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་རྣམས་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མཐོང་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས

[64] 此處 རེ་ཞིག 為使文義流暢不翻。

[67-1203]་སྨོན་ལམ་ཇི་ལྟར་འདེབས་པར་བྱེད་ཅེ་ན།

問：若是如此，就追求不存在者這件事而言，諸菩薩不就發了毫無結果的誓願了嗎？首先像這樣連要在一微塵上都不可能毫無遺漏地看見一個佛剎連同〔其〕各種差別的話，那麼如何發願「願在一微塵上看見種種差別、等同三世佛剎土微塵數的佛土，〔其中〕充滿為諸菩薩眷屬圍繞於中央、超越數量的諸佛世尊」？

དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ལས་ཀྱིས་སྤྲུལ་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་སྟེང་དང་འོག་དང་ཐད་ཀར་ཡུལ་ཐ་དད་པ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི[65]་སྤྲུལ་པ་རྣམས་རྡུལ་གཅིག་གི་ཡང་སྟེང་དུ་དེ་ལྟར་ཅི་སྟེ་མི་སྲིད། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཉིད་ཀྱང་། །གང་ཚེ་ས་ནི་མཁས་རྣམས་ལ། །མཚར་མིན་ཙུང་ཟད་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ཚེ་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །རྟོག་པ་ཉིད་ལ་མཚར་ཅི་ཡོད། །འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་སྐྱབ་པ་ཡིས། །བསམ་གཏན་ལས་ཚུལ་ཀླུ་རྣམས་དང་། །སངས་རྒྱས་བདག་ཉིད་ཆེ་རྣམས་ཀྱི། །བསམ་མི་ཁྱབ་པ་བཞིར་གསུངས་སོ། །ཞེས་བརྗོད་པ་འཛིན་ནོ། །

〔答：〕不是那樣的。為什麼呢？就像由不可思議的業所變化的種種一切世間界，在上、下、橫向境域上是不一樣的。同樣地一切不可思議的智所變化的〔種種一切世間界〕，又怎麼不會如前一般存在於一微塵上呢？不可思議的情況也就是〔依經文〕所說〔這樣〕理解：「倘若地於諸智者，非奇非有少稀奇，爾時諸根所了知，其中又有何稀奇？世間依怙救渡者，所說四種不思議[66]：靜慮業理與龍族，及諸佛殊勝本質。」。

དེ་ལྟར་ན་མི་སྲིད་པའི་དོན་མ་[67]ཡིན་པ་ཡང་སྨོ་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་འདི་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་མངོན་པར་དད་པར་བྱའོ། །

[65] 此處依 PT 與 NT 應為 གྱིས

[66] 《大寶積經》卷 8：「如來所宣布四不思議，以是得成無上正真之道，逮最正覺。何謂為四？所造立業不可思議，志如龍王行不可計，禪思一心不可稱限，諸佛所行無有邊際；是為四事。仁者當知，是四不可思議，佛道所行不可思議，為最至尊以成正覺，是故名曰四不可思議。」 (CBETA, T11, no. 310, p. 43, c14-20)；དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་འདི་བཞི་གསུངས་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དང་། ཀླུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དང་། བསམ་གཏན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དང་། སངས་རྒྱས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའོ། །ཡང་གྲོགས་པོ་དག་གང་གི་ཕྱིར་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་འདི་བཞི་རྣམ་པར་བཀོད་དེ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་འདི་བཞིའི་ནང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མཆོག་ཏུ་གསུངས་སོ། །《འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ》(DK,No.47, p.207)

[67] 此處 PT 與 NT 裡無 མ，依文義以 མི་སྲིད་པའི་དོན་ཡིན་པ 翻譯。

同樣地，雖然「是不存在的」，但也要透過不會改變的心去信「佛的這一切話語都是如實的」。

འདི་ལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་རབ་ཏུ་བསྒྲགས་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ལྐོག་གྱུར་ལ། །གང་ཞིག་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེད་བྱེད་དེས། །འདི་ཉིད་དུ་ནི་སྟོང་ཉིད་ལ། །ཡང་དག་པར་ནི་ཡིད་ཆེས་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བའོ། །

以下內容是極為清楚的說明：「於佛隱蔽語，出生猶疑者，於此處空性，應信為真實」[68]。

འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་རེ་ཞིག་[69]ཆུ་དངས[70]་པས་ཁེངས་པའི་སྣོད་ཤིན་ཏུ་ཆུང་ངུའི་ནང་དུ་གཟའ་དང་སྐར་མ་དང་རྒྱུ་སྐར་ལ་སོགས་པས་བརྒྱན་པར་བྱས་པའི་ནམ་མཁའ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་ཕོ་ནའོ། །

首先在世間裡也是僅以清水盛滿極小的容器就可以看到映飾在整個虛空中的星曜、星辰、星宿等。

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། ཆོས་རྣམས་གཟུགས་བརྙན་དང་མཚུངས་ཏེ། །རབ་རིབ་རྨི་ལམ་མཚན་ཉིད་ཅན། །སྒྱུ་མ་སྨིག་རྒྱུ་དང་འདྲ་ཞིང་། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

因此世尊說：「諸法如影像，具翳夢寐性，似幻術陽焰，若乾闥婆城。」

II.以如劫海般的時間進入如海般佛刹土海修行

འདིར་ཡང་། གང་ཡང་དུས་གསུམ་དག་གི་ཞིང་བཀོད་པ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདིར་ཕྱིར་གསལ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་མ་ལུས་ཕྱོགས་ [67-1204] རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཇི་ལྟར་དེ་ལྟར་རོ། །མ་ལུས་ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ་ནི་ཕྱོགས་མ་ཚང་བ་མེད་པ་རྣམས་སུའོ། །

以下也是透過後面〔內容〕闡明「凡莊嚴諸三世刹」這偈頌。「如是無餘諸方所」等即在如同一微塵上〔有刹塵土〕，同樣地〔一毫毛上也有無餘諸方所〕。「無餘諸方所」即是在毫無遺漏的所有方所上。

སྤྲ་ཙམ་ཁྱོན་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྤྲའི་ཁྱོན་ནི་སྤྲའི་སྟེང་ངོ་། །འདི་སྐད་དུ་སྤྲ་ཉག་མ་ཙམ་གྱི་གོ་སྐབས་སུ་དུས་གསུམ་གྱི་ཚད་དང་

[68] 此處應引自《廣百論本》卷 1〈破見品 4〉：「若於佛所說，深事以生疑，可依無相空，而生決定信」(CBETA, T30, no. 1570, p. 184, a13-15)。

[69] 此處 རེ་ཞིག 為使文義通順不翻。

[70] PT、NT 皆為 དང，依文義採用之。

མཉམ་པ་དུས་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་དང་། དེའི་ཞིང་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་སུ་སྤྱོད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་བཞིན་པས། བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོར་རབ་ཏུ་འཇུག་སྟེ་འཇུག་པར་བྱའོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །

「毫量」裡毫量即是毫毛上。這句話說明僅僅一根毫毛空間裡有等同三世之量、被包含在三世中的〔如〕海諸佛，以及正在他們的一切〔如〕海的剎土中〔修行，〕「修行」即正進入於修行，〔他〕將入劫海中即是「當趣入」。

III.進入佛語

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ལ་འཇུག་པ་ནི། གསུང་གཅིག་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོའི་སྐད་རྣམས་ཀྱིས[71]། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་སྟོན་པར་མཛད་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གཅིག་གི་གསུང་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་སྒྲ་སྐད་རྣམས་ཏེ། བགྲང་བ་ལས་འདས་པའི་ཉན་པ་པོ་སྐྱེ་བོའི་མོས་པའི་དབྱེ་བ་ཉིད་ལས་གཅིག་པ་ཁོ་ནར་ཚིག་དང་ཡི་གེ་གཞན་དང་གཞན་རྣམས་སུ་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་དང་གཞན་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཉན་པའི་སྒོ་ནས་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་ཆོས་སྟོན་པར་མཛད་པ་ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་དུ་བཞུགས་པ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པས[72]་ཆོས་ཉན་པར་བྱེད་པའི་འགྲོ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཀུན་གྱི་བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་དབྱངས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཐོས་པའི་རྣ་བས་འཇུག་པར་བགྱི་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གཅིག་གི་གསུང་གི་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲ་སྐད་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བགྱིའོ། །

「進入佛語」即經中所說「於一言支諸語海」等內容。一位正在說法的如來的法音有如海般的各種音聲，而由於超乎計量之聽眾的信解差別，因此同時聽到由於不同〔信解〕所形成的各種不同的詞語及文字。同樣的，住於十方三世之一切勝者之法音的清淨支分，隨無量聽法眾生的意樂而改變，即佛的法音轉變為如上的音聲，然後應透過能聽之耳而進入如上的〔法音〕，意思就是應進入一位如來的法音猶如海般支分的各種音聲。

དེ་སྐད་དུ་ཡང་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་གྱི་ནི། །འཁོར་མང་རྣམས་ནི་གནས་པ་ལ། །གསུང་གཅིག་བཀའ་ནི་སྩལ་པ་ན། །གསུང་རྣམས་དུ་མར་གོ་འགྱུར་ཞིང་། །ང་ཡི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ་[67-1205]ཞེས། །སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་རྟོགས་འགྱུར་གང་། །འདི་ལས་ཆེས་རྨད་ཅི་ཡོད་དེ། །འདི་ལས་ཆེས་མཚར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །[73]ཅེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་

---

[71] PT、NT 皆為ལ。

[72] PT、NT 皆為པ。

[73] 「མོས་པ་དུ་མ་དང་ལྡན་པ། །མང་པོ་འཁོད་པར་གྱུར་པ་ལ། །གསུང་གཅིག་བཀའ་ནི་སྩལ་བ་ལས། །དུ་མ་ལྟ་བུར་སྣང་འགྱུར་ཏེ། །ཀུན་གྱིས་འདི་ནི་བདག་གི་ཆེད། །ཁོ་ནའོ་སྙམ་དུ་གོ་བ་གང་། །དེ་ལས་ཡ་མཚན་ཆེ་ཅི་མཆིས། །དེ་ལས་ངོ་མཚར་ཆེ་ཅི་མཆིས། །」 Maticitra, 〈སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བསྟོད་པ་བསྔགས་པར་འོས་པ་བསྔགས་པ་ལས

མདོའི་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། འདི་ནི་གང་དག་ཐེག་མཆོག་ལ་གནས་རྨོངས་མེད་དང་། །བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་པོ་རྣམས་སུ་ཡང་། །ငོམས་མེད་སེམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བཅུའི་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་ནི། །ཆོས་སྤྲིན་མཐུན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་འཆད་པ་པོའི་ཆེ་བ་དང་། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཕྱི་མས་ནི་ཉན་པ་པོའི་སྐྱེ་བོའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གང་དག་གཅིག་གསུང་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲ་སྐད་ལ། །རྒྱལ་བ་ཀུན་དབྱངས་ཡན་ལག་རྣམ་དག་པ། །ཞེས་བདུན་པའི་གཅིག་ཚིག་གི་མཐའ་ཅན་དུ་འདོད་པ་སྟེ་དེ་དག་གིས་ནི་སྟེའི[74]་སྒྲ་ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་བ་ཡིན་པར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

也〔有人這樣讚嘆佛〕說：「具種種意樂，諸多徒眾前，賜一音言教，成眾語而瞭，眾士咸認為，乃為我而說，何稀有逾此？何比此神奇？」同樣地《莖莊嚴經》的〈聖彌勒解脫〉所說：「此即凡住勝乘不昧者，即使千萬千億多劫中，乃以無饜足心啜飲盡，諸十方如來法雲者處。」[75]以前兩偈頌〔說明〕講者的殊勝，後兩偈頌〔說明〕聽者的殊勝本質。許「於一言中諸支音聲海，諸佛清淨支分音」〔這兩句對應的梵文〕為「一」開頭〔的偈頌〕[76]，其〔第一句〕結尾為第七格，也就是透過以上〔兩句〕應知〔藏文〕ནྲེ（對應梵文 āna 屬格複數）是補足〔偈〕句者。

IV.悟入轉如來法輪

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་འཁོར་ལོ་ཡི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིའོ། །ཅི་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཞེ་ན། འཁོར་ལོའི་ཚུལ་རྣམས་རབ་ཏུ་སྐོར་མཛད་རྣམས་ཀྱི་གསུང་དབྱངས་མི་ཟད་པ་གང་ཡིན་པ་ཟད་པ་ལས་འདས་པ་དེ་རྣམས་ལ་བློའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེ་བས་ཅིག་ཅར་དུ་འཇུག་པར་བགྱི་ཞིང་ཞུགས་པར་བགྱིའོ། །ཐབས་གང་དང་གིས་ཆོས་བསྟན་པ་གང་དང་གང་ཡིན་པས་དུས་གང་དང་གང་གི་ཚེ། ཡུལ་གང་དང་གང་དུ་སོས་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་གདུལ་བྱར་གྱུར་པ་དེ་ནི་འདིར་ཚུལ་ཡིན་པར་བལྟའོ། ། [67-1206]དབྱངས་ཀྱི་སྒྲ་ནི་འདིར་ཡང་ཚིག་གིས་ཁ་སྐོང་བའི་དོན་དུའོ། །

བསྡོད་པར་མི་ནུས་པར་བསྡོད་པ། 〉，《中華大藏經丹珠爾（對勘本）第一卷》，北京，中國藏學出版社，1994，p.280~281。

[74] 此處意義不明，而梵文偈頌也無此字，故而不翻。

[75] 《大方廣佛華嚴經》卷 77〈入法界品 39〉：「十方諸佛所說法，一座普受咸令盡，盡未來劫恒悉然，此智海人之住處。」(CBETA, T10, no. 279, p. 424, b22-23)

[76] ekasvarāṅgasamudrarutebhiḥ sarvajināna svarāṅgaviśuddhim|

「悟入轉法輪」，即經中所說「三世勝者轉法輪」等內容。問：「彼等」[77]〔的法音〕、「諸一切」[78]〔的法音〕的意思是行於三世之諸勝者的〔法音〕？還是像誰的〔法音〕？〔答：〕即那些善轉諸法輪之軌理者（行於三世之諸勝者）。無盡法音是指超越窮盡。「以慧力」的意思即是應以本質殊勝之智同時悟入，並應已悟入。應知前述的軌理在此即是：以各種方法、透過這種所說法、於各種時間、於各種地方，已成為所化的具有各種意樂的有情。〔法音的〕「音」這個詞在這裡也是為了來補足音節。

V.進入劫的相續

བསྐལ་པའི་འཇུག་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། མ་འོངས་བསྐལ་པ་ཀུན་གྱི་བསྐལ་འཇུག་ལ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུར་གཏོགས་པའི་མ་འོངས་པའི་བསྐལ་པ་ཀུན་གྱི་བསྐལ་འཇུག་ལ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐལ་པ་བརྒྱུད་པར་འབྱུང་བ་རྣམས་ལ་མདོར་བསྡུས་ཏེ་བདག་གིས་འཇུག་པར་བགྱིའོ། །གང་ཡང་བསྐལ་པ་དུས་གསུམ་ཚད་དེ་དག །ཅེས་བྱ་བ་ནི་དུས་གསུམ་གྱི་གྲངས་སྙེད་པ་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་གི་ཆ་ཤས་ཞེས་བྱ་བ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་པར་སྤྱད་པ་བྱེད་དེ་ཞུགས་ཞེས་བྱའོ། །

「進入劫的相續」者，即經中所說「所有未來眾多劫」等之內容，而所謂「〔進入〕於屬於十方未來一切劫之劫的相續」，簡言之，即我應該進入於相續而生的一切劫中。「舉凡三世諸劫量」者，即一切三世數量的多寡，而在認知「剎那間」，一剎那已進入且修行即是「已入」。

VI.悟入如來的見與其行境

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བལྟ་བ་དང་དེའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ནི། །དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་མི་ཡི་སེང་གེ་གང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རྣམས་ཀྱི་དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པའི་མིའི་སེང་གེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་བདག་གིས་བལྟ་ཞིང་། དེ་དག་གི་ནི་སྤྱོད་ཡུལ་ཏེ་ཡུལ་ལ་ཡང་འཇུག་པའོ། །སྒྱུ་མར་གྱུར་པའི་རྣམ་ཐར་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་སྒྱུ་མར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ལ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་འཇུག་པའོ། །

「觀想如來與進入其行境」者，即經中所說「所有三世人師子」等內容。所有

---

[77] 31c$^{1-2}$當中的 དེ་དག 。

[78] 31a$^{7-9}$當中的 རྣམས་ཐམས་ཅད 。

十方三世的所有人獅子、佛、世尊，我於一剎那認知中觀想他們，並且也進入他們的行境。而「行境」即是境界。「以如幻解脫力」者，「如幻解脫」是指菩薩的〔如幻解脫〕，其本質是認知而以其（如幻解脫）力恆常的進入。

VII.進入現前成就的佛剎土

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། གང་ཡང་དུས་གསུམ་དག་གི་ཞིང་བཀོད་པ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཡང་དུས་གསུམ་དག་གི་ཞིང་བཀོད་པ་རྒྱ་མཚོ་དེ་དག་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལྟར་མ་ལུས་[67-1207]ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་དེ་ལྟར་དེ་ཕྱོགས་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཞིང་གི་བཀོད་པ་རྣམས་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པར་བགྱི་སྟེ་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་གིས་འཇུག་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་རེ་ཞིག[79] ད་ལྟར་བ་ཉིད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རང་བཞིན་དང་། ཚད་དང་། མདོག་དང་། དབྱིབས་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཐ་དད་པ་རྣམས་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་གནས་པ་ལ་མ་ཡིན་ན། དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་མ་ལུས་པ་ཕྱོགས་བཅུ་ན་ཡོད་པ་རྣམས་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བས་ཐ་དད་པ་རྣམས་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་བར་མ་ཆོད་ཅིང་མ་འདྲེས་པར་གནས་པ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་འདི་ཇི་ལྟར་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་ཞེ་ན། འདིར་བརྗོད་པ། གང་གི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་མ་རྒྱུབ[80] ཅིང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། མ་སྐྱེས་པ། མ་འགགས་པ། སྐྲ་ཤད་ལྟ་བུ་གདོད་མ་ནས་ཞི་བ། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ། མོས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོག་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དུ་མའི་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ལེགས་པར་བསྒོམས་ཤིང་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པར་གྱུར་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པའི་ཁྱད་པར་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་ཉེ་བར་དགོད་པར་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་ན་ལེགས་པར་སྒོམ་པར་བྱེད་པའོ། །གནས་འདིར་གསལ་བར་འཛོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་འཆི་བ་མང་བ་ཡིད་ཆེས་པ་ཙུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ནུས་པ་བསྐྱེད་པའི་མིག་འཕྲུལ་མཁན་སྔ་གྲོས་མཆོག་ཏུ་ཡ་མཚན་པར་བྱེད་པའི་སྒྱུ་མ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་རྣམས་མཐོང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཇི་སྐད་བརྗོད་པ་འདི་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། འདི་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མི་བྱའོ། །

「進入現前成就的佛剎土」者，即經中所說「所有三世妙嚴剎」之內容。以神變的力量讓那一切三世莊嚴剎海都在一微塵上成就，而且那「如是無餘諸方所」是同樣地，在一切盡無餘的方所裡諸莊嚴剎僅在那一微塵上如前一般令其現前成就，然後以一認知剎那進入。問：首先如果連現在佛剎本質、數量、顏色、型態的所有不同差別，都不是存在於一微塵上，那麼位於十方的一切三世

[79] 此處 རེ་ཞིག 為使文義通順不翻。

[80] 此處意義不明，依《世親釋》以 ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པ། 譯之。

無餘諸佛剎本質等不同差別如前一般，如何能不間斷且不雜染的存在於一微塵上呢？他應如何信解於此？說明如下：因為非實，且無自性如同幻化，不生不滅、如〔眼翳者所見的〕髮絲般本來寂靜，以自性般涅槃。善加修習如信解般僅以分別善加區分各種形相的諸法本質，而且經驗透過已成就各種相之三昧與諸背捨的勝處所建立的不可思議時，應當要善修習。在此處令〔不可思議的一切法〕能清晰地建立起來，因為在世間當中也可以看見聰明幻師僅以對於眾多傷害的些許信解便有能力成就令人驚奇的幻化，而就能顯現在〔觀眾〕面前，因此應當對前面所說的內容起信解，而不應該對此有絲毫懷疑。

VIII.趨入如來跟前

[67-1208]དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དྲུང་དུ་འགྲོ་བ་ལ་འཇུག་པ་ནི། གང་ཡང་མ་བྱོན་འཇིག་རྟེན་སྒྲོན་མ་རྣམས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཡང་མ་བྱོན་པའི་དུས་ཕྱི་མའི་མཐའི་མུར་ཐུག་པར་གྱུར་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྒྲོན་མ་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་མཐའ་གཏུགས་པ་གཞན་དང་གཞན་ན་བཞུགས་པ་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་སྐད་ཅིག་སོ་སོར་དུས་མཚུངས་པ་ཁོ་ནར་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་དག་དུས་མཚུངས་པ་ཁོ་ནར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་དག་མྱ་ངན་འདས་པ་སྟོན་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་གི་དྲུང་དུ་སྟེ། དེས་ན། དེ་དག་རྣམ་པར་འཚང་རྒྱ་འཁོར་ལོ་བསྐོར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

「趨入諸如來之跟前」者，即經中所說「所有未來諸世燈」之內容。〔趨入〕住於盡一切未來際、各種不同的十方世間界中、無數的、已成為佛智之行境的、個別剎那同時成就無上正等正覺、同樣的同時其他那些轉法輪的、以及同樣的其他示現涅槃的佛世尊世間燈之跟前。因此即經中所說「彼等成佛轉法輪」等內容。

དེ་དག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དེ་དག་གིས་ཏེ། མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་མགོན་པོ་གཅིག་པུ་པ་དེ་དག་ཀུན་གྱི་ཞབས་དྲུང་དུ། ཡིད་མགྱོགས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཅིག་ཅར་ལུས་ཀྱི་སྤྲིན་མ་ལོངས་ཕྱོགས་བཅུ་ཁྱབ་པར་བྱས་ནས། ནམ་མཁའ་ཁྱབ་པའི་མཆོད་པའི་སྤྲིན་མཆོག་ཏུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རེ་རེ་ལ་མཆོད་པ་དང་། བསྟོད་པ

འབུལ་བ་དང་། ལན་བརྒྱ་དང་། ལན་སྟོང་དུ་བསྐོར་བ་བྱེད་ཅིང་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་བདག་འཆིའོ[81]་ཞེས་བྱ་བ་དུས་མཚུངས་པར་འགྲོ་བའོ། །

「彼等」即他們，在所有他們這些現前圓滿成佛、同樣地轉法輪、示現涅槃，以及同樣的在世間是唯一怙主的所有那些諸佛世尊跟前，以意捷疾神變力霎時便

讓身體雲遍滿未來十方，以超越數量最極殊勝的虛空供雲向一一〔的佛〕供養、獻上讚頌、百千次的圍繞，直至輪迴間「我往詣」，即同時前往〔佛跟前〕。

རྣམ་པར་འཚང་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མངོན་པར་འཚང་རྒྱ་བའོ། །མྱ་ངན་འདས་པ་སྟོན་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ལ་རབ་ཏུ་ཞི་མཐའ་ཞེས་བྱ་བས་བཤད་པ་ནི་ཚིག་ཁ་བསྐང་བའི་དོན་དུ་[67-1209]ཡིན་པར་རྟོགས་སོ། །གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་གསུངས་པར་ཟད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཆུ་ཟླ་སྣང་བ་ལྟར་དགའ་ལྡན་གྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་ན་བཞུགས་པ་དང་། འཆི་འཕོ་བ་[82]སྟོན་པ་དང་། ལྷུམས་ན་ཞུགས་པ་དང་། བལྟམས་པ་དང་། ལྟའི་གམ་དུ་གཤེགས་པ་དང་། བཟོ་དང་སྒྱུ་རྩལ་སྟོན་པ་དང་།ཁབ་ནས་འབྱུང་བ་དང་། རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་དང་། དཀའ་བ་སྤྱོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོར་གཤེགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་གི་རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་སེང་གེའི་གདན་ལ་བཞུགས་ནས་བདུད་བཏུལ་བའི་དུས་རྣམས་སུ་ཡང་དེ་དག་གི་ཞབས་དྲུང་དུ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་དུས་གཅིག་པར་ཉེད་མཆི་བའོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། གང་ཕྱིར་སེམས་ཅན་གཞལ་མེད་རྣམས། །སོ་སོར་འཇིག་རྟེན་ཁམས་རྣམས་སུ། །སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་འཚང་རྒྱ་དེས། །ཞུམ་པ་དང་དུ་བླང་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

「成佛」即現前成佛。透過「究竟寂」說明「示現涅槃」，應知〔這是〕為了補足句子。因為〔成道、轉法輪、示涅槃〕是〔佛的行誼中〕最主要的，所以僅說那些內容，然而就如同水月般住於兜率天無量宮、示現〔自兜率天〕逝歿、住母胎、降生、來到尊者身邊（阿私陀仙人預言）、示現工巧與武藝、離開王宮、出家、苦行、詣菩提道場、安坐於菩提樹王下金剛獅子座而後降魔的這些時候，如同前面那樣同時前往到他們跟前。這樣的內容在經論中也說：

---

[81] PT、NT 皆為 མཆིའོ，本文採譯之。

[82] 直譯為命終、逝歿，「འཆི་འཕོ་བ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་དང་།」《འཕགས་པ་དད་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ》， p.4。此處相當於《信力入印法門經》卷 1：「兜率天退、初生、出家」(CBETA, T10, no. 305, p. 929, a18-19)，因此可知此處命終所指為佛陀自兜率天命終而後入母胎。

「故於無量諸有情，於諸各別世界中，剎那剎那成道者，行者不應起退縮」[83]。

（12）透過力的所做細分

རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་པ་ནི་སྟོབས་སོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་བཅུ་སྟེ། ཀུན་དུ་སྤྱུར་བའི་རྫུ་འཕྲུལ་སྟོབས་རྣམས་དང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

第十二種行相為「力」，它又分十項，即經中所說「**速疾周遍神通力**」等的內容。

སྒྲུབ་པས་ན་རྫུ་འཕྲུལ་ཏེ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་ཅིང་འདོད་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །རྫུ་འཕྲུལ་ཆོ་འཕྲུལ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཤེ་ན། སེམས་ཅན་སོ་སོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་འཕྲོག་ཅིང་མགུ་པར་བྱེད་པས་ན་ཆོ་འཕྲུལ་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྟོབས་ནི་དོན་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །

因為修行才有神通，而意思就是正確地修行，並隨己所欲般地達到圓滿的神變。問：怎麼知道神通就是神變，？〔答：〕能吸引並且令所有每一位有情的心能喜悅，即是神變。那種力是不虛者。

ཀུན་དུ་སྤྱུར་བའི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་གྱིས[84]་མི་འགྲོ་བས་ཀུན་དུ་རྒྱུ་བའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་ཅིག་ཅར་ཕྱོགས་བཅུར་འགྲོ་བ་དེ་བཞིན་དུའོ། །

「**速疾周遍**」者，就像不離開原位去其他地方的菩薩而以遍行〔迅速〕的神變瞬間到達十方一樣。

ཐེག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཏེ་འདིས་འགྲོ་བར་བྱེད་པས་ན་ཐེག་པའོ། །ཐེག་པ་ཡང་ཡིན་ལ་ཆེན་པོ་ཡང་ཡིན་པས་[67-1210]ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་པའམ། ཡང་ན་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཡིན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའོ། །

「**以乘力**」者即以大乘力，因為以此而能令〔乘坐者〕行走〔到某地〕的緣故，所以是「**乘**」。既是乘而又大的緣故，所以為大乘；或又因為是諸佛與大菩薩的車乘的緣故，所以為大乘。

---

[83]《攝大乘論本》卷 2：「人趣諸有情，處數皆無量，念念證等覺，故不應退屈」(CBETA, T31, no. 1594, p. 142, c1-2)。「གང་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དཔག་མེད་པ། །མིར་གྱུར་སྐད་ཅི་རེ་རེ་ལ། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་གྱུར་པ། །དེ་ཕྱིར་ཞུམ་པར་མི་བྱའོ༎」，中華藏丹珠爾第 76 冊，攝大乘論，p.58。

[84] PT、NT 皆為 ད，本文採譯之。

དེའི་རང་བཞིན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ནི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས[85]་དང་བཅས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྟོབས་ནི་ཐོགས་པ་མེད་པ་ཉིད་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་མི་རྫི་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །ཀུན་ནས་སྒོའི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ནས་འཇུག་པའི་སྒོའོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་སྐྱེ་བ་དང་། གང་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་བསྔགས་པར་མ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་དང་། དམིགས་པ་དེ་ནི་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་ཡུལ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མདོར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

問： 甚麼是它的本質？〔答：〕是能獲得佛菩提的道，而大乘即是福德與智慧本身。又波羅蜜多及〔十〕地就是大乘。它（大乘）的力量的意思就是沒有執礙且不被所對治壓制。「**普門**」即是從一切入大乘之門。問：何謂〔普門〕？完全沒有不生菩提心者、完全沒有不讚嘆利益安樂一切有情的情況和所緣。這一切應該參照《淨行經》。

སྤྱོད་པའི་སྟོབས་རྣམས་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཀའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་དང་། བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སོ། །ཀུན་དུ་ཡོན་ཏན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐོག་མ་དང་། བར་དང་། ཐ་མར་དགེ་བས་སོ[86]། །

「**諸行力**」者，與兩種修行力無分別故，就是透過兩種修行力，即菩薩行力與普賢行力。「**普遍功德**」者是透過初、中、後皆善〔成就一切菩提力〕。

བྱམས་པའི་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བའི་བསམ་པས་ཁྱབ་པར་བྱས་པའོ། །ཀུན་དུ་ཁྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱོགས་བཅུར་ཁྱབ་པས་སོ། །

「**慈愛力**」者即透過〔給予〕安樂的意樂遍滿一切有情界。「**普遍滿**」者是透過遍滿十方〔成就一切菩提力〕。

བསོད་ནམས་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དག་པར་བྱེད་ཅིང་གཙང་བར་བྱས་པས་བསོད་ནམས་ཡིན་པའམ། ཡང་ནས་ཡང་ལེགས་པར་འགྱུར་བས་ན་བསོད་ནམས་ཏེ། དེའི་སྟོབས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགྱུར་རོ། །

「**福德力**」即因為能令清淨與已令清淨，所以是福德；或一再地轉成為善妙的

---

[85] 此處文意不明，依《世親釋》：「ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ས་བཅུ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའོ།།」，此處應為「ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས」，另外依 PT、NT 的《莊嚴賢釋》則為「ཡང་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ།」，所以此處應以「ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ས」理解之。而「ས」則是以十地理解之。

[86] 此處依文意以 དགེ་བའོ། 理解。

緣故，所以是福德；它的力量是透過發菩提心而轉化的。

[67-1211]ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་དང་། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་གང་ནས། །དེ་བས་ཀྱང་ནི་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་འཛིན་པ་དང་། ཀློག་པ་དང་། སྟོན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་ཀྱི་གཟུངས་དང་། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པས་ཀྱང་འགྱུར་ཏེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་སྟོབས་དེས་ངེས་སོ། །ཀུན་དུ་དགེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་བྱ་བའི་བསམ་པས་བསྒྲུབས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

經中所說：「菩提心福德，若令其為色，充塞虛空界，猶更勝於彼。」[87]同樣地，透過受持、讀誦、演說、信解內涵大乘深奧廣大的法、二偈頌的執持、以及迴向正等正覺也能轉〔為善妙〕；也就是透過那福德力確定〔成為善妙〕。「**普及眾善**」是透過利益與安樂一切有情的意樂成辦〔善妙〕的緣故〔，而成就一切菩提力〕。

ཡེ་ཤེས་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་རིག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆགས་པ་མེད་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུས་གསུམ་པོ་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「**本智力**」是明瞭所知一切的知的緣故〔，而成就一切菩提力〕。「**已無貪著**」於三世中無貪的緣故〔，而成就一切菩提力〕。

ཤེས་རབ་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་རྟོགས་པས་སོ། །ཐབས་ཀྱི་སྟོབས་ནི་ཉེར་བར་འགྲོ་བ[88]ས་ན་ཐབས[89]་ཏེ། དེའི་སྟོབས་ནི་དོན་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་འཛིན་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་བསམ་གཏན་ནོ། །དེའི་སྟོབས་ནི་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པ་ཉིད་དོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་དེས་སོ། །

「**慧力**」是就了悟境的真實而言。「**方便力**」因為是就近取得者，所以是方便，它的力是有意義（成就、有成果）。「**等持力**」是正確地執持，因此等持即是靜慮。它的力是為了利益所有眾生在現前成就神通等功德這方面無有障礙。透過那等持力〔成就一切菩提力〕。

[87] 《大寶積經》卷 96：「菩提心功德，若有色方分，周遍虛空界，無能容受者？」(CBETA, T11, no. 310, p. 542, c5-6)。

[88] upaga

[89] upāya

བྱང་ཆུབ་སྟོབས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ། བྱང་ཆུབ་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྟོབས་གང་ཡིན་པ་དེ་མཐུའོ། །ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །

對「**諸菩提力**」而言，菩提即是無上正等正覺，其力即威神力。〔透過前九力〕正確地成就〔一切菩提力〕。

（13）透過修習對治的所做細分

[67-1212]རྣམ་པ་བཅུ་གསུམ་པ་ནི་གཉེན་པོའོ། །དེ་ལ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དང་བདུད་ཀྱི་སྟོབས་འཇོམས་པ་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་པ་ནི། ལས་ཀྱི་སྟོབས་རྣམས་སྟོབས་མེད་རབ་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལོགས[90]་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་མི་གཡོ་བའི་དབྱེ་བ་ལས་ཏེ་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །

第十三行相為「對治」。其中，從降伏所對治也就是業、煩惱與魔的力量，〔分成〕三種〔對治力〕，即經中所說「**令諸業力失力勢**」等內容，因為〔根本偈的業〕沒有區分的緣故，有善、不善與不動業等三項。

དེ་ལ་རེ་ཞིག[91]་ངེས་པར་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་མི་དགེ་བའི་སྟོབས་ནི་ངན་སོང་གསུམ་བསྐྱེད་པར་ནུས་པ་སྟེ། ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱེད། སེལ་བར་བྱེད། རྣམ་པར་སུན་འབྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་སྟེ། སྡིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད[92]་བྱས་པ་དག །བདག་ལ་རྣམ་པར་སྨོད་པས་སྲབ་པར་བྱེད། །རབ་ཏུ་བཤགས་དང་སྡོམ་པར་བྱེད་པས་ནི། །དེ་དག་རྩ་ནས་འབྱིན་པར་ངས་བཤད་དོ། །[93]ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

其中，先〔說明〕將決定領受的不善〔業〕力是能令生三惡道者，然而透過能清淨、能遣除、破斥等力來修行，即如經中所說：「造難忍罪者，以自責減輕，懺悔並約束，我說能根除。」

གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་པར་དག་པར་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་མཛའ་བོའི་བུ་མོ[94]ས་མ་ལ་གནོད་པ་བྱས་པས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱིས། ཞིང་གི་ཁྱད་པར་ལས་མཐོང་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་སྟེར་བར་

---

[90] PT、NT 為 ལ་སོགས，此處採用之。

[91] 此處 རེ་ཞིག 為使文義通順不翻。

[92] PT、NT 為 བཟད，此處採用之。

[93] 《佛為首迦長者說業報差別經》卷 1：「若人造重罪，作已深自責，懺悔更不造，能拔根本業。」(CBETA, T01, no. 80, p. 893, c12-13)。

[94] 即處提及譬喻《雜寶藏經》卷 1：「慈童女緣」(CBETA, T04, no. 203, p. 450, c18)所載內容。慈童女為長者子名，非為女性。梵和 803b.

ཞུགས་ཏེ་འབྲས་བུ་ཅུང་ཟད་མྱོང་ཡང་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་ཁྱད་པར་སྐྱེས་པ[95]་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཙམ་ནས་དེ་མ་ལུས་པར་དྲུངས་ཕྱུང་ཞིང་བཅོམ་པ་བཞིན་ནོ། །

以對治力也能清淨，也就是例如：慈童女由於傷害母親所導致的不善業，從福田[96]的差別上，在現法（現世）中已感得成熟的果報，並已領受些許果報，但因為僅僅生起特殊的增上意樂，即利益有情而發起願菩提心，便無餘地根除且摧毀它〔該現世果報〕。

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་པ[97]་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ།འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ན་སེམས་ཅན་གང་སུ་དག་བདག་དང་འདྲ་བར་མ་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱི་བོར་འཁོར་ལོས་དྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་མཐའ་ཡས་པ་སྡུག་པ[98]་དག[99]་ཁོ་ནས་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་[67-1213]དུ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་མྱོང་བར་འགྱུར་ཏེ། འདིར་ནམ་ཡང་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་འོང་བར་མ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

問：〔慈童女所〕為利益有情而發的願菩提心是一個怎樣的情況？答：一切眾生中凡是像我一樣傷害母親的有情，為了利益他們，在總集頭頂被輪所撕裂的無邊大苦聚，只要仍有輪迴將唯由我相續不斷地領受，而且不論何時也不願任何一個有情來到這裡。

རྟེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔེར་ན་ཕག་མོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ལས། ལྷའི་བུ་ཆེ་ཟད་པ་འགའ་ཞིག་གྲོང་གི་ཕག་མོའི་མངལ་དུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་ངེས་པར་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་ཕྱོགས་པར་གྱུར་ལ། དེ་ཡང་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་གཏན་དུ་དྲུངས་ཕྱུང་ནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་ལྷ་རྣམས་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་དགའ་ལྡན་གྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེས་པ་བཞིན་ནོ། །

透過所依力也〔能清淨〕，例如：《牝豚譬喻》中：某位壽命已盡的天子正朝向於將決定領受令〔他〕生於村裡母豬胎中之業所感的果，而他卻仍舊僅透過皈依三寶畢竟根除一切〔惡業〕，從三十三天眾中命終後生於兜率天眾中。

ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལས་ཀྱང་གཏན་ཙ་བ་ནས་ཕྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་

---

[95] 依《世親釋》以 སྨོན་པའི 理解之。

[96] 由於父母是大福田，所以傷害父母是極大的惡業。

[97] 此處以 སྨོན་པའི 理解之。

[98] 依《世親釋》以 བསྔས་པ 理解之。

[99] PT、NT 為 བདག，此處採之。

པར་སྦྱོང་བའི་མདོ་[100]ལས། དཔེར་ན་དགེ་སློང་གཞན་ཞིག་གིས་མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་དང་། མ་[101]གསོད་པའི་ཕས་ཕམ་པ་གཉིས་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ནས་དེ་སྐྱོ་བ་སྐྱེས་ཤིང་སྙིང་ལ་གདུང་བ་སྐྱེས་པར་གྱུར་ཏེ། སྨྱོན་པ་བཞིན་དུ་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་དང་།གྲོང་ནས་གྲོང་དང་། སྲང་ནས་སྲང་དུ་རྒྱུ་ཞིང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མདུན་དུ་བདག་བཅོམ་མོ། །བདག་བཅོམ་མོ་ཞེས་ཡང་དག་པར་སྒྲོགས་ཏེ། ཡང་ནས་ཡང་ཀྱི་ཧུད་ཀྱི་ཧུད་ཅེས་ཟེར་ཞིང་སྡིག་པ་བཤགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འདོར་བར་བྱེད་པ་ནས་ལས་དེ་བསྲབས་པའི་བར་དུ་བྱས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་དེ་ལྟར་སེམས་ཤིན་ཏུ་གདུངས་པར་གྱུར་པ་ན་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་ཞིག་གང་གིས་ཆོས་ཟབ་མོ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུ་བསྟན་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ནས་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་[102]ནས་སྡིག་པ་དེ་ཐམས་ཅད་དྲུངས་ཕྱུང་ནས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

透過證悟一切法無我也將畢竟根除，例如《淨業障經》所說的一樣：有一位比丘犯不淨行、殺人等兩種他勝罪之後，產生懊悔並打從心裡產生難過。像瘋子一樣在精舍與精舍間、房子到房子間、村落到村落間奔走，並且當著所有人的面咆嘯著「我毀了、我毀了」，一再地說著「唉唷、唉唷」。透過懺悔罪障力戒除〔過失〕後，那個業乃至減輕。就在那樣心十分地悲傷時，由於一位獲得神通的菩薩開示如是這般深奧法的內容，令證悟諸法無我。因此，畢竟根除一切時、一切處、一切種類的那一切罪障後，而證得無生法忍。

ཟབ་མོའི་ཆོས་ལ་ལྷག་པར་མོས་པ་འདི་ནི་ལྟུང་བ་དང་འགྱོད་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་[67-1214]བ་དང་། ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྦྱོང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་དད་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛོད་ཀྱི་མདོ་[103]ལས།འོད་སྲུངས་གང་ཞིག་ཕ་ཡང་ཡིན་ལ་རང་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་དེ་སྲོག་དང་བྲལ་བར་བྱེད་ལ་[104]་འདི་ནི་སྲོག་གཅོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་འཕྲོག་པ་འདི་ནི་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། མ་ཡིན་ལ་དགྲ་བཅོམ་མ་ཡང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ལོག་པར་བསྒྲུབ་པ་འདི་ནི་འདོད་པས་ལོག་པར་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་འདི་ནི་བརྫུན་དུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་བའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཕྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་

[100] 即《佛說淨業障經》卷 1： (CBETA, T24, no. 1494, p. 1095, b15)。

[101] 此處依該經敘述故事結構應採用 PT、NT མི། 字。

[102] 此處權依 DK 般若八千頌：་བདག་ནི་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་མེད་ཅིང་མི་དམིགས་པ 之對應經文《佛說佛母出生三法藏般若波羅蜜多經》卷 2〈1 了知諸行相品〉：「如我於一切時、一切處、一切種，畢竟無所有，不可得故。」(CBETA, T08, no. 228, p. 591, b21-22)，譯為一切時、一切處、一切種。

[103] 同大正藏 T0821《大方廣如來秘密藏經》。

[104] 此處依 PT、NT 以 པ。

བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། འཕགས་པ་རྣམས་ལ་གཤེ་བ་འདི་ནི་ཚིག་རྩུབ་མོ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྗི་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་འདོད་པ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་འདི་ནི་ངག་འཁྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྗི་བའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ཡང་དག་པར་སོང་བ་རྣམས་དང་། ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྙེད་པ་འཕྲོག་པར་སེམས་པ་འདི་ནི་བརྣབ་སེམས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྗི་བའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། མཚམས་མེད་པ་ཉེ་བར་རྩོམ་པ་འདི་ནི་གནོད་སེམས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྗི་བའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ལྟ་བ་ཤིན་ཏུ་ཐིབས་པོར་གྱུར་པ་འདི་ནི་ལོག་པར་ལྟ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ལྗི་བ་ཡིན་ཏེ། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུ་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །འོད་སྲུངས་གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་གཅིག་འགའ་ལ་ལ་ཞིག་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ལས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་བ་ཆེན་པོ་འདི་དག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ལ། དེ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་བསྟན་པ་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་[67-1215]ལྡན་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། འདི་ལ་གང་ཞིག་བྱེད་པའམ། གང་གིས་སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་བདག་གམ། སེམས་ཅན་ནམ། སྲོག་གམ། གང་ཟག་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་ཞིང་དེ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་བཙོས་བུ་ཉིད་དང་། མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པ་ཉིད་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ཉིད་དང་།སྒྱུ་མའི་ཆོས་ཉིད་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བ་ཉིད་ལ་འཇུག་ཅིང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་ལ་མངོན་པར་དད་པར་བྱེད། ལྷག་པར་མོས་པར་བྱེད་ན་སེམས་ཅན་དེ་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བར་ང་མི་སྨྲའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཚོགས་སུ་གྱུར་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པས་ཉམས་པར་གྱུར་པ། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཚོགས་པ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ཡང་འགག་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། སྐྱེ་བའི་འཇིག་པ[105]་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་མོས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི་ལྟུང་བ་མེད་ཅིང་ལྟུང་བའི་གནས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །སྒྲིབ་པ་མེད་པ་ལ་ལྟུང་བ་གནས་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཞིང་གོ་སྐབས་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

應當如此相信：「信解甚深法這件事是能夠淨除一切墮罪與懊悔，並且能令一切業障淨化。」就如同《如來藏經》說：「迦葉！凡是令既為父亦是獨覺者，喪失生命，此為殺生中最深重者；同樣地，奪三寶物者，此為諸不予取中最深重者；同樣的，對那位既是母又是阿羅漢者行邪行，此為諸淫邪行中最深重者；同樣地毀謗如來〔的這種情況〕，此為諸妄語中最深重者；同樣地，破和合僧〔的這種情況〕，此為諸兩舌中最深重者；同樣地，訶責諸聖〔的這種情況〕，此為諸惡語中最深重者；同樣地，令求法者散逸〔的這種情況〕，此為綺語中最重者；同樣地，意欲劫奪諸住果者及諸向果者之財務〔的這種情況〕，此是貪心中最深重者；同樣地，將造作無間〔的這種情況〕，此是害心中最深重者；同樣地，入惡見稠林〔的這種情況〕，此為邪見中最深重者。這所有十不善業道是大罪過。迦葉！若某一有情有這十不善大罪過者，又能進入

[105] 此處 འཇིག་པ 應理解為 ཞིག་པ，也就是沒有真實的生滅。

如來所說因緣教法[106]，其內容即想『無論任何所作者、能經驗作者的我、有情、壽者、補特伽羅皆無』；並且如此進入一切法不真實性、無為性、無染性、幻化法性、自性光明性；並且深信諸法本來清淨，若能增上信解的話，則〔我〕不說那位有情將生惡趣。為什麼呢？對諸煩惱而言沒有聚合的情況，即是就諸煩惱的生滅而言〔實有的特性〕已退失[107]、積聚因緣而生，生已隨即也將壞滅。凡是信解『生者之寂滅即是一切煩惱的寂滅』者，無墮罪且無墮處，對於無罪障卻有墮處者，不合理也沒有這樣的情況。」[108]

དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་ལྟུང་བས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་མི་དགེ་བ་འདི་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ[109]ར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ཉེ་བ་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྔ་དྲོའི་དུས་ན་ལྟུང་བ་དང་བཅས་པ་ཉི་མ་ཕྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མངོན་དུ་བྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེའི་ཚུལ་[67-1216]ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ནི་མཐའ་མེད་པ་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཉི་མ་ཕྱེད་ན་ལྟུང་བ་དང་བཅས་པ་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མངོན་དུ་བྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐའ་མེད་པ་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

同樣地，透過實際生起菩提心也將完全淨除因墮罪而產生的不善[110]。如同《優波離所問經》中說：「若菩薩於晨旦時有墮罪，於日中時，發菩提心，當知彼菩薩戒蘊無盡；如是，若於日中時有墮罪，於日後分，發菩提心，當知彼菩薩

[106] 此處直譯可為「具有因緣進入如來所說教法」，然而參照《世親釋》、《陳那釋》與《大方廣如來祕密藏經》，此處應理解為「進入如來所說因緣教法」。

[107] 根據《世親釋》此處所退失的內容應加 དངོས་པོ།，也就是「實有」而理解。

[108] 《大方廣如來祕密藏經》卷 2：「迦葉！如人有父得緣覺道，子斷父命，名殺中重；奪三寶物，名盜中重；若復有人其母出家得羅漢道，共為不淨，是婬中重；若以不實謗毀如來，是妄語中重；若兩舌語壞賢聖僧，是兩舌中重；若罵聖人，是惡口中重；言說壞亂求法之人，是綺語中重；若五逆初業，是瞋恚中重；若欲劫奪持淨戒人物，是貪中重、邪見中重，謂之邊見。迦葉！此十惡道，是為最重。迦葉！如來知是十惡業是為最重。迦葉！若有一人具是十惡，迦葉！是惡眾生若解知如來說因緣法，是中無有眾生、壽命，無人、無丈夫、無我、無年少、無作業者、無受者起者；無知者見者、無福伽羅；無生、無滅、無行，是為盡法，無染無著，無善不善，本性清淨。一切諸法本性常淨，解知信入，迦葉！我不說彼趣向惡道，無惡道果。何以故？迦葉！法無積聚，法無集無惱。迦葉！一切諸法生滅不住，因緣和合而得生起，起已還滅。迦葉！若心生滅，一切結使亦生已滅；若如是解，無犯犯處。迦葉！若犯有住，無有是處。」(CBETA, T17, no. 821, p. 844, c10-29)

[109] PT、NT 為 བསལ་བ，本處採譯之。

[110] 對照《世親釋》為「因不善而產生墮罪」。

戒蘊無盡。」[111]

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སྲོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་ཉེས་པར་བྱས་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་སྲེག་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐལ་པ་སྲེག་པའི་མེ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པའོ། །

同樣地《莖莊嚴經》也說：「善男子！菩提心者，以畢竟燒諸惡作故，譬如劫火。」[112]

སུམ་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་། རབ་འབྱོར་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་འདི་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་གྱི་མདོ་སྡེ་འདི་དག་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཆང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཀློག་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ནི་གདུང་བར་འགྱུར། ཤིན་ཏུ་གདུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་ཚེ་རབས་སྔ་མའི་མི་དགེ་བའི་ལས་ངན་སོང་འགྲུབ་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་མཐོང་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་པས་ན་སྔོན་གྱི་མི་དགེ་བའི་ལས་དེ་དག་ཟད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ངེས་པར་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་སྡིག་པའི་ལས་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

《三百頌》也說：「善現！善男子、善女人能於如是自性經典執持讀誦、究竟通利，彼等招致苦惱、極為苦惱，所以者何？是諸有情於現世中完全領受與任何宿世所造、與將感惡趣之不善業隨順〔之果報〕故，宿世不善業皆悉消滅。」[113]這就說明了「用如上等方法將必定領受的業完全清淨」。

ཁ་ཅིག་འདི་སྐད་ཅེས་སྡིག་པའི་ལས་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དག་ནི་སྡིག་པ་བཤགས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་བསལ་བར་འགྱུར་མོད། །མཚམས་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ལྕི་བ་རྣམས་ནི་ཐམས་ཅད་རྩ་བ་ནས་བྱང་བར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེས་ཟེར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་བརྗོད་པ། བསམ་པ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་དབྱེ་བ་ལས་རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགྲ་ལ་སོགས་པ་མཚམས་མེད་པ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མནར་མེད་པར་བསྐལ་པའམ། བསྐལ་པ་དང་ཉེ་བ་འམ། བསྐལ་པ་ཕྱེད་དུ

[111] 《大寶積經》卷 90：「若諸菩薩於大乘中發趣修行，日初分時有所犯戒，於日中分不離一切智心，如是菩薩戒身不壞。若日中分有所犯戒，於日後分不離一切智心，如是菩薩戒身不壞。」(CBETA, T11, no. 310, p. 517, a7-11)

[112] 《大方廣佛華嚴經》卷 35〈入不思議解脫境界普賢行願品〉：「菩提心者，如劫燒火，能燒一切諸有為故；」(CBETA, T10, no. 293, p. 825, b25-26)

[113] 《大般若波羅蜜多經(第 401 卷-第 600 卷)》卷 577：「復次，善現！若善男子或善女人於此經典受持、讀誦、究竟通利，及廣為他宣說、開示、如理作意，若遭輕毀、極遭輕毀。所以者何？善現！是諸有情宿生所造諸不淨業應感惡趣，以現法中遭輕毀故，宿生所造諸不淨業皆悉消盡，當得無上正等菩提。」(CBETA, T07, no. 220, p. 983, b8-13)；《金剛般若波羅蜜經》卷 1：「復次，須菩提！善男子、善女人，受持讀誦此經，若為人輕賤，是人先世罪業，應墮惡道，以今世人輕賤故，先世罪業則為消滅，當得阿耨多羅三藐三菩提。」(CBETA, T08, no. 235, p. 750, c24-27)

གནས་བར་བྱ་དགོས་པ་ཤིན་དུ་འགྱོད་པའི་སེམས་གདུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་གི་ལས་རྣམས་ཡང་དག་པར་བཤགས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་[67-1217]ཀྱིས་བསྲབས་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་ལ་ལས་དེ་འབྲས་བུ་ཐོ་ལོང་ལྟུང་བའི་དུས་ཙམ་ཞིག་ཡང་དག་པར་མྱོང་བར་གྱུར་ཏོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་ལས་དེ་ཤིན་དུ་རྩ་བ་ནས་བྱུང[114]་བར་དོན་ལ་མ་སོང་ངམ་ཅི། །གཞོལ་གཅིག་གིས་མ་རྨོས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

有些人這麼說：「雖然輕微與中等的罪業透過懺悔罪障等力量將能夠完全消除，要如何能將無間等諸重罪完全根除？」對此說明如下：「由下品、中品、上品意樂差別，那些造作無間業的未生怨王等，應當要住於無間地獄半劫、將近一劫或一劫，而前述那些內心為極度懊悔所苦惱者的業，透過真實地懺悔等力量而得以減輕。對這件事經中是這麼說的：僅僅於皮球落地的時間內實際領受該業果。因此，僅透過那〔皮球落地的時間內實際領受該業果〕實際上不就是完全根除該業嗎？就像〔僅剩下〕一犁未耕〔的田地〕，並非〔未耕完的田地〕[115]」。

གལ་ཏེ་སྦྲང་བུའི་རྐང་པ་ཙམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཅན་ཡང་མི་འགྱུར་བར་ངེས་པའི་ལས་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེ་ཡང་གལ་ཏེ་གཉེན་པོའི་སེམས་པ་འཇུག་པ་འབད་ན་ཟད་པར་འགྱུར་བ་ཁོ་ནའོ། །

問：連僅有蜂足那樣〔微細〕差別〔之定業〕也無法轉變，那麼要如何完全消除定業的累積？〔答：〕它也唯有在致力於進行對治思維的情況下，才將被淨除。

འོ་ན་བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི། །ལས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བ་དེ། །ཚོགས་ཤིང་དུས་ལ་བབ་པ་ན། །ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་འབྱིན། །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། ལས་གང་དག་རྣམ་པར་སྨིན་འབྱིན་པ་ཀུན་དུ་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་སྤངས་ཤིང་མ་བསྲབས་པ་དེ་དག་ལ་དེ་སྐད་བསྟན་པར་བྱའོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། མི་མཁས་སྡིག་པ་ཙུང་ཟད་བྱས་ཀྱང་འོག་འགྲོ་ཞིང་། མཁས་པས་ཆེན་པོ་བྱས་ཀྱང་དོན་མེད་རབ་སྤོང་སྟེ། །ལྕགས་ནི་ཆུང་ཡང་ཆུ་སྟེངས[116]་བཞག་ན་ནུབ་འགྱུར་བ། །དེ་ཉིད་ཆེ་ཡང་སྣོད་དུ་བྱས་ན་ལྡིང་བ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

問：那麼應如何滙通那經中所說「縱百俱胝劫，諸業不失壞，合會時節至，感

---

114 參照《世親釋》、《莊嚴賢釋》此處皆為 བྱུང།（漢譯為拔除，其中 བྱུང་བ། 為 འབྱིན་པ། 的過去式）。故此處依文義應為 བྱུང་བ། 的誤植。

115 參《阿毘達磨俱舍論》卷 23〈分別賢聖品 6〉：「如刈畦稻唯餘一科不可名為此畦未刈。」(CBETA, T29, no. 1558, p. 122, b2-3)

116 PT、NT 皆為 སྟེང，依文義採用之。

果於眾生」[117]等的內容？〔答：〕前述〔經文〕是針對「那些尚未被遍行破壞等力所斷除與減輕的業」而開示的。關於前述〔經文〕，經中也說：「愚者縱稍造惡亦下墮，智造大惡亦唐捐遠離，小鐵若置水上亦下沉，其雖大若成盆盂亦浮。」[118]

སྦྱོང་བར་མ་ངེས་པའི་སྡིག་པའི་ལས་དུས་གསུམ་པ་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱེད་པ་ནི་ངན་སོང་དུ་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་ཉེ་བར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ལས་ལ་དབང་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱོགས་བཅུ་རྣམས་སུ་ཅིག་ཅར་ཁོ་ནར་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་དེ་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་སྐྱེ་བ་དང་། མདོག་དང་། དབྱིབས་དང་། ཚད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཐ་དད་པའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་སྐྱེས་པས་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང་། དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་སྟོབས་སྲིད་པའི་[67-1218]འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པར་ནུས་པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱེད་དོ། །

「所有超越三世數量的不定領受的惡業也完全令它清淨」者，為了就近成辦利樂已生於惡趣的諸有情的緣故，透過對業的自在於諸十方、直到輪迴盡前不間斷地生起與它們福緣同分的生趣、膚色、體型、壽量等不同差別的異熟，而令〔不定領受的惡業得以〕確定；而且能產生三有果報的善業力，也應該完全淨化它。

ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་སྤངས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཉིད་དུ་སྨོན་ལམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྔོ་བར་བྱེད་པས་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང་།

問：應當如何做？〔答：〕〔透過淨化不定領受的惡業而〕斷除〔其〕異熟果之後，透過發願而回向於菩提令〔不定領受的惡業〕得以確定。

གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་མི་གཡོ་བའི་ལས་བསམ་གཏན་དང་། གཟུགས་མེད་པས་ཀུན་ནས་བསླང་བ་དེའི་ལས་ཀྱང་དེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་བསལ་ནས་ལས་ལ་དབང་བ་ཉིད་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ངེས་པར་བསྟན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། འདིར་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ནི་འདི་ཡིན་ནོ། །

117 《大寶積經》卷 57：「假使經百劫，所作業不亡，因緣會遇時，果報還自受。」(CBETA, T11, no. 310, p. 335, b14-15)

118 《守護國界主陀羅尼經》卷 10〈阿闍世王受記品 10〉：「佛說偈已復告王言。大王當知譬如團鐵投水沈沒。若為鉢器置水則浮。大王有智慧人如彼鉢器不沈苦海」(CBETA, T19, no. 997, p. 574, c15-17)；《大智度論》卷 37〈習相應品 3〉：「復次，譬如鐵器中空故，在水能浮，中實則沒。菩薩亦如是，行般若波羅蜜智慧心虛故，不沒重罪；凡人無智慧故，沈沒重罪」(CBETA, T25, no. 1509, p. 333, a18-21)；《阿毘達磨俱舍論》卷 23〈6 分別賢聖品〉：「愚作罪小亦墮惡，智為罪大亦脫苦；如團鐵小亦沈水，為鉢鐵大亦能浮」(CBETA, T29, no. 1558, p. 123, c4-5)

而色與無色界所繫的不動業，也就是透過靜慮與無色界所產生的那種業，也是如此。意思就是淨除它之後，透過業的自在，確定能隨心所欲地精進利益有情，這裡的修行就是這個。

ཉོན་མོངས་སྟོབས་རྣམས་ཀུན་དུ་འཇོམས་པར་བྱེད། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ཉོན་མོངས་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་དག་གི་སྟོབས་ནི་གང་གི་དབང་གིས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་བགྲོད་པར་བྱ་བ་དང་། བགྲོད་པར་མི་བྱ་བ་དང་། ཕན་པ་དང་མི་ཕན་པ་དང་། ལྗི་བ་དང་ཡང་བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་མི་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་ཤས་ཆེར་འཇུག་པ་ཉིད་དོ། །དེ་འཇོམས་པར་བྱེད་པ་ནི་མི་སྡུག་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒོམ་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། མདོར་ན་ཉོན་མོངས་པ་ལ་དབང་བས་དེ་དག་ཉིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་སྒོམ་པར་བྱེད་པའོ། །

關於「**摧滅一切煩惱力**」：凡是能使身與心續煩擾者，即是煩惱[119]，也就是貪欲等。他們的力量就是指透過某法之力使得所有眾生對一切當行與不當行、利與弊、重與輕等多半毫不知曉〔，而該法就是煩惱〕。將它摧滅就是修習不淨觀等，以及用世間道制伏。簡言之，由於對煩惱得自在，因此將那些〔煩惱〕觀修為菩提分。

བདུད་ཀྱི་སྟོབས་རྣམས་སྟོབས་མེད་རབ་བྱེད་ཅིང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བདུད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ལྷའི་བུ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟོབས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་པར་ནུས་པ་དེ་སྟོབས་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ནི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་གཟི་བརྗིད་མེད་ཅིང་མཐུ་མེད་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བར་སྦྱབ་ཅིང་ངོ་། །

「**令諸魔力成無力**」者，即證成「『**魔**』即是天子魔等，所有他們的力能令菩薩行等中斷等，令那力量皆消失即是以神通力使其失去威力且失去效能」。

[67-1219]བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ཀུན་རྫོགས་པར་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་པས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་འཇུག་པ་ཉིད་དོ། །ཀུན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་མ་ལུས་པའོ། །རྫོགས་པར་བགྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྔར་བརྗོད་པ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོབས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཅུ་དང་། བཤད་མ་ཐག་པའི་གཉེན་པོ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་འདིས་རྫོགས་པར་བགྱི་བའོ། །

關於「**普圓滿普賢行力**」者，普賢行力因為不被所對治所壓制，所以任運成就而行。「**普**」是盡無餘。「**圓滿**」是以前述的神通力等十種力與剛剛解釋過的

[119] 參《大乘阿毘達磨集論》卷 4〈諦品 1〉：「何等相故。謂若法生時相不寂靜。由此生故身心相續不寂靜轉。是煩惱相。」(CBETA, T31, no. 1605, p. 676, b3-4)

的三種對治令其圓滿。

（14）透過業的所做細分

ད་ནི་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལས་གང་ཡིན་པ་དེ་སྟོན་ཏོ། །ལས་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཚིག་སུ་བཅད་པ་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ནི།

現在說明第十四行相諸菩薩所有的業。其業也就是修治佛剎等八項，即經中所說兩偈頌。

ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། བདེ་བ་ཅན་དང་པདྨ་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྒྱ་མཚོ་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་རྣམ་པར་དག་པར་བྱེད་པ་དང་།

「**諸剎海**」等內容為：如同極樂與蓮花〔淨土〕等，〔菩薩〕能在每一剎那間令佛剎海清淨。

དེ་བཞིན་དུ་འཁོར་བའི་བཙོན་རར་ཉོན་མོངས་པའི་ལྕགས་སྒྲོག་གི་འཆིང་བས་ཉེ་བར་བཅིངས་པའོ[120]། །སེམས་ཅན་རྒྱ་མཚོ་སྙེད་ལ་རྫུ་འཕྲུལ་དང་། ཀུན་བརྗོད་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་གཉིས་ཀྱིས་མགུ་བར་བྱས་ནས་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱིས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་དང་།

同樣地，能用神變示導與記心示導使得在輪迴獄中被煩惱鐵鍊桎梏所綑綁的如海有情恭敬後，能以教誡示導使〔其〕完全解脫。

ཆོས་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྟན་པའི་ཆོས་རྒྱ་མཚོ་དང་། རྟོགས་པའི་ཆོས་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་སྐད་ཅིག་སོ་སོ་ལ་མཐོང་བར་བྱེད། ལྟ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཤེས་བྱ་མཐའ་ཡས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་པ་ཡིན་པ་དེ་བས་ན།

「**諸法海**」就是如海的教正法與如海的證正法，〔菩薩〕能以慧眼於每一剎那間觀見、照見。

ཤེས་བྱ་མཐའ་ཡས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་པ་ཡིན་པ་དེ་བས་ན། ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་དེ་དག་སྐད་ཅིག་སོ་སོ་ལ་འཇུག་ཅིང་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་མངོན་དུ་མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དང་།

由於所知無邊，所以本智無邊。因此經中所說的「**智海**」中的那些「如海本智」能每一剎念間能進入並且證悟〔無邊所知〕，即「**能善證**」之意。

---

[120] 依《世親釋》此處應為 བཅིངས་པའི། 。

སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོ་དང་། བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་[67-1220]གཉིས་ཀ་གཟུང་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་སོ། །བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཡང་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་བསྐྱེད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་སོ། །གཞན་ཡང་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། གཉིས་ཀ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་ཞེས་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་དེ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོ་དེ་དག་མངོན་པར་ཤེས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཡང་རྣམ་པར་སྦྱོང་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་སྨོན་ལམ་རྒྱ་མཚོ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ནམ་མཁར་ཁྱབ་པའི་མཆོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་མཆོད་པར་བྱེད་ཅིང་། བསྐལ་བ་རྒྱ་མཚོར་མི་སྐྱོ་བར་སྤྱད་པར་བགྱི་སྟེ་མི་སྐྱོ་བའི་སེམས་ཀྱིས་མཆོད་པར་བགྱིའོ། །

就「修行海」等而言，理應理解為為菩提行海與普賢行之修行兩者，因為〔兩者〕不可分離的緣故。其中，菩提行是能成辦佛陀之法者，即智慧資糧；普賢行又與對一切眾生生起利樂相隨順，也就是福德資糧。另外，普賢行也就是菩提行，因為兩者皆能令〔菩薩〕獲得佛〔果〕。然而，僅有直接（菩提行）與間接（普賢願）的差別而已。願以慧力於一一剎那間皆能令修行海淨化且令成無垢；願以戒律與定力在每一剎那間令誓願海完全圓滿；願以遍虛空諸供養物在每一剎那間奉獻十方諸佛海；「行持無倦經劫海」即應以無疲厭心行供養。

（15）透過隨學迴向細分

I.隨學如來的迴向

རྣམ་པ་བཅོ་ལྔ་པ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྗེས་སུ་སློབ་པའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ལས། དེ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྗེས་སུ་བསླབ་པའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ནི། གང་ཡང་དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་ཡི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཡང་དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གི་དེ་ཀུན་མ་ལུས་པར་བདག་གིས་རྫོགས་པར་བྱས་ཤིང་ཡང་དག་པར་བསམས་ནས། བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བ། བཟང་པོའི་སྤྱོད་པས་བྱང་ཆུབ་འཚང་རྒྱ་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་[67-1221]རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་པར་བྱ་བའོ། །

第十五個行相為隨學諸佛與菩薩的迴向。它也分兩類。其中，隨學如來的迴向即經文所說「行於三世最勝者」等。但一切於三世諸勝者的菩薩行願之不同差別，我都無餘地圓滿它們且正確地思維後，「以普賢行悟菩提」即以普賢行證

無上正等正覺。

II.隨學菩薩的迴向

ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་ཞིང་དང་སྨོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྗེས་སུ་བསླབ་པར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ནི། རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོ་པ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་གང་ཇི་སྙེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཇི་སྙེད་པ་དང་། མདོར་བསྡུས་ན་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་ཇི་སྙེད་པ་དེ་སྙེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ནི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོ་པ་ཡིན་ནོ། །

透過清淨一切身口意行、剎土與誓願迴向隨學聖者普賢等菩薩，即經文所說「一切勝者嫡長子」等。所有諸菩薩的普賢行、同樣地以及菩薩的盡所有的〔八〕解脫、菩薩盡所有的三摩地，簡言之，已達如上等等盡所有一切菩薩的功德之究竟。因此，聖普賢菩薩摩訶薩是〔一切勝者的〕嫡長子。

ཐུ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོར་གྱུར་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་གང་ལ་ཡོད་པའི་མཁས་པ་དེ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མཁས་པ་དེ་ཉིད་དང་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྐལ་པ་འདིའི་བར་དུ་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་ན་ཇི་སྐད་བསྟན་པའི་དགེ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་ཞེས་པའོ། །

關於「嫡長子」等，擁有「聖普賢菩薩摩訶薩」之名的「彼智者」已成為一切諸佛的心子。「同行故」者，即乃至此劫間行〔等同普賢之行〕，因此將前述之一切善行於每一剎那間「盡迴向」。

ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི། ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ཞིང་རྣམ་པར་དག་པའོ། །མཁས་པ་བཟང་པོའི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མཁས་པ་འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོའོ། །བསྔོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱེད་པའོ། །ཅི་འདྲ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཇི་ལྟ་བར་རོ། །དེ་འདྲར་ཞེས་བྱས་ནི་དེ་འདྲ་བ་ཁོ་ནར་བདག་ཀྱང་དེ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་དང་མཉམ་པར་ཤོག་ཅིག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཟང་[67-1222]པོ་སྤྱོད་པའི་དོན་དུའོ། །ཀུན་ནས་དགེ་བ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐོག་མ་དང་བར་དང་ཐ་མར་དགེ་ཞིང་ཤེས་ལ་ལེགས་པའོ། །འཇམ་དཔལ་གྱི་ནི་སྨོན་ལམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སྨོན་ལམ་ལ་སྤྱད་པར་བགྱི་བའོ། །དེའི་སྨོན་ལམ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་པོ་ནམ་མཁར་གྱུར་པས། འཁོར་བ་ཐ་མ་མེད་པ་ཡི། །སྔོན་གྱི་ཐ་མ་ཇི་སྲིད་པ། །དེ་སྲིད་སེམས་

ཅན་ཕན་དོན་དུ། །སྤྱོད་པ་དཔག་ཡས་སྤྱད་པར་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །མ་འོངས་པ་བསྐལ་བ་ཀུན་དུ་མི་སྐྱོ་བར། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་འོངས་པའི་བསྐལ་བ་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡིད་མི་སྐྱོ་ཞིང་བསམ་པ་གཞན་མེད་པར་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱ་བ་སྟེ། ལས་དེ་དག་མ་ལུས་པར་རྫོགས་པར་བགྱིའོ། །

「身口意」等，為完全清淨身語意以及完全清淨剎土。「智者普賢」即智者聖普賢。「迴向」為令〔善行〕普皆迴向。「隨」為如同。「則」為同樣地。「我亦與彼」為願我與〔彼〕聖普賢〔等同〕。「願等同」是在普賢行這方面〔，願我等同聖普賢〕。「極善普賢」為初、中、後皆善且吉祥而美妙。「妙吉祥願」為應行聖妙吉祥的誓願。問：他的誓願是甚麼？〔答：〕如同妙吉祥還是虛空王時所廣說一般：「乃至無始際，及盡輪迴邊，為利有情故，行持無邊行」[121]等。「未來際劫恆無倦」在無餘的未來一切劫中，心無厭倦且意無二致地將那些諸佛與菩薩的行持，即無餘地圓滿那些事業。

（16）透過總攝細分

རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་པ་སྤྱོར་བ་དང་། ཡོན་ཏན་ཚད་མེད་པ་དང་། སྤྱོད་པ་ལ་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ནི། སྤྱོད་པ་དག་ནི་ཚད་ཡོད་མ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་གི་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཚད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱང་ཚད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སྤྱོད་པ་ཚད་མེད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཚད་མེད་པ་རྣམས་ལ་གནས་ནས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་འཕྲུལ་བ་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་འཚལ་བར་བགྱི་བའོ། །

第十六行相「透過無量修行、無量功德、住於行持者」來說明，即「願所修行無有量」等所說。也就是願我所有修行能成為無量，願所有功德也成為無量。安住於所有無量修行、無量功德後，還在一切時中行那些諸佛與菩薩不可思議變化的神變等。

དེ་རྣམས་ནི་བརྒྱད་པ་དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཡིན་ནོ། །

〔以上〕那全部內容是第八義「它的細分的十六行相」。

---

[121] 《大聖文殊師利菩薩佛剎功德莊嚴經》卷 2：「乃至本初際，及盡生死邊，利益諸有情，我行無邊行。」(CBETA, T11, no. 319, p. 913, a10-11)；《文殊師利佛土嚴淨經》卷 2：「假使於本際，不知生死元，為一一人行，如若干眾生。」(CBETA, T11, no. 318, p. 897, b9-10)；《大寶積經》卷 59：「為一一眾生，誓盡未來際，受無量生死，而作大饒益，」(CBETA, T11, no. 310, p. 346, a1-2)。

3.結行

（1）普賢行願之邊際

ད་ནི་དོན་དགུ་པ་དེའི་མཐར་ཐུག་པ་ཇི་སྲིད་དུ་གྱུར་པ་དང་། སེམས་[67-1223]ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་ཇི་སྲིད་པ་དང་། འགྲོ་བ་ལས་ཀྱི་མཐའ་ཇི་སྲིད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་མཐའ་ཇི་སྲིད་པ་དེ་སྲིད་པར་གྱུར་བ་དང་། བདག་གི་ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐའ་འདི་ཡང་དེ་སྲིད་དུ་གྱུར་ཅིག་པ་སྟེ། ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་མཐར་ཐུག་ཅིང་ཡོངས་སུ་ཛོགས་པ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་གི་སྨོན་ལམ་མཐར་ཐུག་ཅིང་ཡོངས་སུ་ཛོགས་པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །

現在〔說明〕第九義，不論它〔普賢行願〕的邊際為何、一切有情界的邊際為何、眾生業的邊際為何、煩惱的邊際為何，願我這普賢行願的邊際也是如此，如同虛空等沒有邊際沒有窮盡，願我的誓願也同樣地沒有邊際也沒有窮盡。

（2）普賢行願之功德利益

དོན་བཅུ་པ་ནི་སྨོན་ལམ་གྱི་ཕན་ཡོན་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མཐོང་བའི་ཆོས་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕ་རོལ་དང་ལྡན་པའོ། །

第十義為「誓願的功德利益」，它又分為兩種行相，即擁有現世〔的功德利益〕與擁有來世〔的功德利益〕。

I.擁有現世的功德利益

དེ་ལ་མཐོང་བའི་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བསོད་ནམས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཐོབ་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཡོངས་སུ་ཟད་པའོ། །

其中，擁有現世〔的功德利益〕有四項就是：能獲得殊勝福德、見到如來、獲得與菩薩同分的福緣、盡除業障。

（I）能獲得殊勝福德

དེ་ལ་ཞིང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་རབ་ཏུ་མང་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་

པ་ཕུལ་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔེས་བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་གཉེར་བར་གྱུར་པ་སྨོན་ལམ་ལ་མོས་པས་བསོད་ནམས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་མཆོག་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ནི། གང་ཡང་ཕྱོགས་བཅུའི་ཞིང་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བུ་འམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གཅིག་པོ་གང་ཞིག་གིས། ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་མཐའ་ཡས་མུ་མེད་པ་རྣམས། གོས་དང་བླ་རེ་དང་། གདུགས་དང་། རྒྱལ་མཚན་དང་། བ་དན་དང་། རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དང་། སིལ་སྙན་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་། དྲིལ་བུ་དང་། [67-1224]ཕྲེང་བ་དང་། མེ་ཏོག་དང་། བདུག་པ་དང་། མར་མེའི་ཕྲེང་བ་ལ་སོགས་པ་ལྷ་དང་མིའི་ལས་འདས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་དང་། ལྷ་དང་མིའི་བཟའ་བ་དང་བཅའ་བ་ལ་སོགས་པ་རོ་ལྔ་བརྒྱ་དང་ལྡན་པ་མཆོག་ཏུ་བདེ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རྡུལ་དང་མཉམ་པའི་བསྐལ་བར་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་སྦྱིན་པ་ཕུལ་བ་དང་། གཞན་གང་ཟག་གང་གིས་བསྔོ་བའི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཐོས་ནས་མོས་ཤིང་སྟེ། འདི་ཁོ་ན་ལྟར་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལན་ཅིག་ཙམ་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་དུས་གཅིག་གི་ཚེ་དད་པ་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་སུ་ཡིན་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ནི་རབ་ཏུ་དོན་གཉེར་བ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའོ། །དེས་ནི་སྦྱིན་པ་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་དམ་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་འདི་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །གང་དག་གི་ལྟར་ན་དོན་གྱིས་ན་སྐྱེས་བུ་དེའི་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བསོད་ནམས་འདི་ནི་དག་པ་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

其中，透過供養殊勝剎土、能獲得的事物、各式各樣眾多且廣大的福德之譬喻，對誓願有信解且希求菩提者能得到殊勝福德，即是「所有十方〔無邊〕剎」等，也就是任何一位善男子或善女人在等同佛剎土微塵劫中向諸佛以天人過去的業〔所感的〕衣服、華蓋、傘蓋、勝幢、種種旌幡[122]、鐃鈸、珍寶、鈴、鬘、花、薰香、燈鬘等，所莊嚴的十方無量無邊諸佛剎、以及具有五百種味道的天人珍饈與瓊漿等能生快樂的一切〔供物〕布施供養；此外，任何補特伽羅聽聞此迴向王並且信解，也就是「縱僅一次」即〔僅僅〕一次〔便〕生起「正是如此」的信心者。問：那是誰？〔答：〕「致力求勝菩提者」即大乘者。他（善男子或善女人）將獲得布施所生的這種殊勝福德。總之就意義上而言，士夫（聽聞信解迴向王的補特伽羅）即〔根本偈中的〕「彼之」，而他這樣的福德〔比起透過布施所生的福德〕是「成最勝」的。

（II）見到如來

ལོག་པར་ལྟུང་བ་དང་གྲོགས་པོ་ངན་པ་སྤངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་བ་ནི། གང་ཞིག་གི་བཟང་པོས་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་འདི་བཏབ་པས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

透過斷除墮入惡道與惡友而得見如來，即「若人發此普賢願」等。

---

[122] 此處本應直譯為「旌幡、各式各樣」，依文義改譯為「種種旌幡」。

དེས་ནི་ངན་སོང་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་སྤོང་བར་འགྱུར་ཞིང༌། དེས་ནི་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་གྲོགས་པོ་ངན་པ་མི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །འཆི་བའི་དུས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྣང་བ་མཐའ་ཡས་དེ་ཡང་མྱུར་དུ་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །སུས་མཐོང་ཞེ་ན། བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་འདིའི་དོན་དང་གཞུང་གི་སྒོ་ནས་སུའི་སྙིང་དུ་ཆུད་པ་དེས་སོ། །

透過它（普賢行願）將斷除一切三惡道，以及能斷除聲聞等一切惡友、非善知識。於臨終時，也將能迅速見到世尊阿彌陀如來。問：誰能得見？〔答：〕誰能由這個普賢行的意義與經文這兩方面沁入心續，他〔就能於臨終時迅速見到世尊阿彌陀如來〕。

（III）獲得與菩薩同分的福緣

རྙེད་པ་དང་འཚོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་རབ་ཏུ་བསྔགས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཐོབ་པ་ནི་དེ་དག་རྙེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་[67-1225]སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གིས་ནི་སྨོན་ལམ་རིན་པོ་ཆེ་བླ་ན་མེད་པ་རབ་ཏུ་རྙེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྨོན་ལམ་རིན་པོ་ཆེ་བླ་ན་མེད་པ་འདི་རྙེད་པའི་ཕྱིར་ན་དེ་དག་ནི་བདེ་བར་འཚོ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མི་ཚེ་འདིར་ཡང་ལེགས་པར་ཏེ་དགེ་བར་འོངས་པ་ཡིན་ལ། འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་འདི་[123]ཅི་འདྲ་བར་དེ་དག་ཀྱང་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །

因為獲得受到高度讚嘆的所得、生計、此生，所以獲得與菩薩同分福緣，即經文所說「獲彼」等之內容，也就是那些得到無上誓願寶者。由於獲得這無上誓願寶的緣故，他們安樂地生活著。因此，由於透過生〔為人〕能得殊勝的資財的緣故，此人生將臻於善妙，而且那些人在不久將來也將如同那聖普賢一樣。

（IX）盡除業障

བཞི་པ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཟད་པའི་ཕན་ཡོན་ནི། མཚམས་མེད་ལྔ་པོ་དག་གི་སྡིག་པ་རྣམས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། མ་གསོད་པ་ལ་སོགས་པ་མཚམས་མེད་པ་ལྔའི་སྡིག་པ་རྣམས་གང་གིས་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་བྱས་པ་དག་སྟེ། མི་ཤེས་པའི་རྒྱ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་དག་ནི་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་བྱས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །

第四盡除罪障的功德利益，即是經中所說「五無間獄諸罪愆」等內容，是要說明一切殺母等所有五無間罪，都是因為無知而造作，因為〔貪欲等〕是無知為

---

[123] PT、NT 為ཇ，本文依原頌文採用之。

根本的緣故，貪欲等任何一切〔罪愆〕都是因無知而造就。

ཇི་སྐད་དུ་བརྗོད་པ་ངེས་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་དྭངས་པའི་ཆུས་བརླན་ཞིང་ལེགས་པར་སྦྱར་བའི་ཡིད་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡིས་བཟང་སྤྱོད་སྨོན་ལམ་འདི་བརྗོད་ན་སྟེ། ལྷག་པར་མོས་པས་བརྗོད་པ་དང་། འཛིན་པ་དང་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་ཉིན་མཚན་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་ན་མཚམས་མེད་པ་དག་མྱུར་དུ་མ་ལུས་པར་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་འགྱུར་ཏེ་དྲུངས་ཕྱུང་ཞིང་ཟད་པར་འགྱུར་རོ། །

由於確定地受持所說的內容，因此透過極為潔淨的水[124]所滋潤且善加轉化的心意，來詮釋此普賢行願的話，也就是說以增上信解來詮釋〔普賢行願〕、受持〔普賢行願〕，並且於日日夜夜中為一切眾生開示〔普賢行願〕的話，則所有無間罪將迅速地完全清淨、連根拔除並且盡除。

II.擁有來世的功德利益

ཕ་རོལ་དང་ལྡན་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རྒྱུས་བསྡུས་པ་དང་། འབྲས་བུས་བསྡུས་པའོ། །

擁有來世〔的功德利益〕也有兩項即：屬於因〔的功德利益〕、屬於果〔的功德利益〕。

（I）屬於因的功德利益

དེ་ལ་རྒྱུས་བསྡུས་པ་ནི་གཟུགས་དང་། མཚན་དང་། དཔེ་བྱད་དང་། རིགས་དང་། ཁ་དོག[125]དང་། གནོད་པ་མེད་པ་དང་། མཆོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ། ཡེ་ཤེས་དང་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་[67-1226]པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པའོ། །གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་འཕྲོག་པའི་གཟུགས་སོ། །མཚན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཏེ། དབུ་གཙུག་ཏོར་དང་ལྡན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚན་གྱི་འཁོར་དུ་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་དཔེ་བྱད་དེ་རྣམས་དང་ཡང་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བྱའོ། །རིགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྲམ་ཟེ་དང་རྒྱལ་རིགས་གང་ཡང་རུང་བའི་རིགས་སོ། །ཁ་དོག་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པར་གྱུར་བ་སྟེ། དེ་དག་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ལྡན་པ་ནི་རྟག་ཏུ་ཡང་དག་པར་ལྡན་ཞིང་འབྲེལ་བའོ། །འགྱུར་བ་ནི་གྲུབ་པའོ། །བདུད་དང་མུ་སྟེགས་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་མི་ཐུབ། །ཅེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཞིག་ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་འདི་འཛིན་པ་དང་སྟོན་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་བདུད་དང་མུ་སྟེགས་པའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཐུབ་ཅིང་ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་པ་དང་།འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་དུ་མཆོད་པར་འགྱུར་རོ། །

---

[124] 極為潔淨的水指的是增上信解。

[125] 此處對應原偈頌梵文應為 varṇa，其意義有顏色、特徵、種姓、特色等。

其中，屬於因〔的功德利益〕是〔智、〕容色、色相、隨形好、種姓、特色、不受傷害與應供之特質，即：經中所說「智慧」等內容。「智慧」即正確地成就行為者。「容色」即迷人的容色。「相」是大丈夫的三十二相，即頂髻等〔三十二相〕，以及由於附屬於〔大丈夫〕相故，所以也必定會具有那些隨形好。「種」是婆羅門或王族等的種族。「姓」比一切更為殊勝者，也就是成就神通者。而關於「將成俱足彼等」，「俱足」恆常圓滿地俱足並〔功德〕彼此繫屬。「將成」即成就。「諸魔外道不能摧」任何受持、開示這普賢行願者，不被眾魔與外道所屈服、所壓迫，並且將成為一切三界所應供養。

（II）屬於果的功德利益

འབྲས་བུས་བསྡུས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོར་འགྲོ་བ་དང་། སེང་གེའི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པར་སྟོན་པ་དང་། བདུད་འདུལ་བ་དང་། མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། བྱང་ཆུབ་ཤིང་དབང་དྲུང་དུ་དེ་མྱུར་འགྲོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ལ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་བླ་ན་མེད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཡོད་ཅིང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་བསགས་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཤིང་གི་དབང་པོའི་དྲུང་དུ་མྱུར་དུ་འགྲོ་ལ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་གི་དྲུང་དུ་སོང་ནས་ཀྱང་།སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་བསྒྲུབ་པའི་དོན་དུ་སེང་གེའི་ཁྲི་ལ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་བཅས་ནས་འདུག་སྟེ། འདུག་ནས་ཀྱང་བདུད་ཀྱི་སྡེ་ཕམ་པར་བྱས་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་བླ་[67-1227]ན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་བྱེད་ཅིང་མདོར་བསྡུས་ཏེ་སྟོན་པར་བྱེད་ཅེས་པའི་དོན་ཏོ། །

屬於果〔的功德利益〕是詣菩提道場、示現安坐於獅子座、伏魔、成正覺與轉法輪等特徵，即是經中所說「速詣菩提樹王前」等之內容。也就是而擁有這普賢行願的無上珍寶，且累積福智資糧者，他將迅速地前往菩提樹王下，到達菩提樹王下之後，又為了成就利益一切有情故，在獅子座上結跏趺坐，結了〔跏趺坐〕之後降伏魔軍，然後於無上正等正覺中圓滿成佛，之後轉無上法輪，簡言之就是開示的意思。

（III）總結世、出世間功德利益

གཞན་ཡང་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མ་ལུས་པ་ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་ནི། གང་ཡང་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་འདི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ལ་ལ་ཞིག་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་འདི་འཆང་ཞིང་སྟོན་པ་དང་། ཀློག་པར་བྱེད་པ་དེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིར་སངས་རྒྱས་ཏེ།

ཇི་བཙུན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་མཁྱེན་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

另外，「獲得世、出世間皆無餘地圓滿」的功德利益，即經中所說「凡於此普賢行願」等的內容。也就是任何受持、開示、讀誦此普賢行願者，其異熟果是甚麼，在此世間中惟有佛至尊世尊自己能夠知曉而不是其他一切聲聞、獨覺〔所能知曉〕。

སྨོན་ལམ་རིན་པོ་ཆེ་འདིའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མཁྱེན་ཞེ་ན། གསུངས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འབྲས་བུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་པོ། །འཇིག་རྟེན་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་འདི་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ན། འཇིག་རྟེན་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མ་ལུས་པ་ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་ཡང་དོན་གྱིས་བརྗོད་པ་ཉིད་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྨོན་ལམ་འདི་ལ་སོམ་ཉི་མ་བྱེད་ཅིག་སྟེ། ཐེ་ཚོམ་མ་སྐྱེད་ཅིག་པའོ། །

問：〔佛〕所知曉的此誓願寶之異熟果為何？〔答：〕經文所說「勝菩提」即是果，也就是無上正等正覺。如果沒有此〔出世間圓滿〕則就不會出現世間圓滿，因此應知就意義而言也可以表達獲得世間所有圓滿的功德利益。因此，不要對這誓願起二心，即不要產生猶疑。

（三）總結迴向

ད་ནི་བར་གྱི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་གསུངས་པ་ནི། འཇམ་དཔལ་དཔའ་བོས་ཇི་ལྟར་མཁྱེན་པ་དང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ།

現在是經文所說居中的普皆迴向，即「猶如勇猛文殊智」等。

1.菩薩的迴向

ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་དང་། འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོས་མཁྱེན་པ་བཞིན་དུ། དེ་དག་གི་ནི་རྗེས་སུ་བདག་སློབ་ཕྱིར། དགེ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་བསྔོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་[67-1228]སེམས་དཔའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའོ། །

如同聖者妙吉祥和普賢菩薩所了知一般，「我隨彼等修學故，此等諸善悉迴向」，這就是菩薩的迴向。

2.如來的迴向

ད་ནི་གཉིས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་གསུངས་པ་ནི། དུས་གསུམ་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། བསྔོ་བ་གང་ལ་མཆོག་ཏུ་བླ་ན་མེད་པར་བསྔགས་ཤིང་ཕན་ཡོན་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དེས་བདག་གིས་དགེ་བའི་རྩ་བའི་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ་དང་ལྡན་པ་འདི་དག་ཀུན་ཀྱང་། བཟང་པོ་སྤྱོད་ཕྱིར་མཆོག་ཏུ་བསྔོ་བར་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བའོ། །

現在以「三世一切諸勝者」等，說明第二如來的迴向。也就是於透過任何迴向中被行於三世一切勝者稱揚為最無上殊勝的，並且讚嘆其功德利益的此普皆迴向，我也將這些一切如同大海般的善根「為修普賢行迴向」。

3.往生極樂國土

ད་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཕྱེད་ཀྱིས་སྒྲིབ་པ་དང་བྲལ་བ་ཉིད་དང་། ཕྱེད་ཕྱི་མས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་གསུངས་པ་ནི། བདག་ནི་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་གྱུར་བ་ན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་གྱུར་བ་ན་ཚེ་འདིར་བར་ཆད་བྱེད་པའི་དུས་སུ་སྟེ། འཆི་བའི་ཚེ་སྒྲིབ་པ་གང་དག་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་དེ་དག་བཟང་པོ་སྤྱོད་པས་བཟློག་ནས། མངོན་སུམ་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་སྣང་བ་མཐའ་ཡས་དེ་མཐོང་ནས་བདེ་བ་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེར་རབ་ཏུ་འགྲོ་བའོ། །དེར་སོང་ནས་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། བདེ་བ་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེར་སོང་ནས་ཀྱང་ཇི་སྐད་བསྟན་པའི་སྨོན་ལམ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མ་ལུས་པར་བདག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པར་ཤོག་ཅིག །དེ་དག་ཀྱང་བདག་གིས་མ་ལུས་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ཏེ་བསྐངས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པར་བགྱིའོ། །དུས་ཇི་སྲིད་དུ་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་ཅེས་བྱ་བས་ཏེ། འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་པར་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །

現在是經文用半偈說明離障礙，以及用後半偈說明攝受隨順波羅蜜的我本身。「我若臨欲命終時」等，當已面臨死亡之時、令此世中斷之時，即臨命終時以普賢行遣除任何障礙之後，親身晉見那世尊無量光，然後往生那極樂佛土。「既往生彼已」等，往生那極樂佛土後，願我毫無遺漏地現前成就這裡所說的所有這些誓願。我應該在毫無遺漏地那些〔誓願〕完全圓滿且成就後，利益一切有情。問：直到甚麼時候？〔答：〕「盡諸世間」的意思即是乃至有眾生。

4.獲得授記、成辦有情利益

ལུང་བསྟན་པ་ཐོབ་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པ་ནི་ལྷག་མས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་[67-1229]འཁོར་

བཟང་ཞིང་དགའ་བ་དེར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུའོ། །བཟང་ཞིང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགའ་བར་བྱ་བའོ། །དེ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་དེར་རོ། །པདྨ་དམ་པ་ནི། པདྨ་མཆོག་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ནོ། །བསྟན་པ་མཛེས་པ་ནི་འོད་དང་ལྡན་པ་སྟེ་འོད་ཟེར་གྱི་དྲ་བ་འཕྲོ་བའོ། །སྐྱེས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱུང་བར་གྱུར་པའོ། །

其餘內容是獲得授記與成辦有情利益。問：要如何〔獲得授記與成辦有情的利益〕呢？「彼生妙喜勝者場」等，即「勝者眾會」是在如來周圍的壇場中。「賢」即應歡喜。「彼」就是像那樣的〔壇場〕。「妙蓮花」殊勝的蓮花也就是質地為各種珍寶。「威光顯赫」即具有光明且散發出光芒之網。「生」即已出生。

བཅོམ་ལྡན་འདས་སྣང་བ་མཐའ་ཡས་དེའི་མངོན་སུམ་དུ་འདིས་ལུང་སྟོན་པར་བྱེད་པས་ན་ལུང་བསྟན་པ་སྟེ་དུས་འདི་ཙམ་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆེ་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆེ་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ལུང་བསྟན་པ་དེར་རྒྱལ་བ་དེའི་ཐད་ནས་ཐོབ་པར་ཤོག་ཅིག་པའོ། །

那世尊無量光以此親自為〔唸誦普賢行願的菩薩〕授記，授記的內容就是「在某時刻，有個叫做某某的世界中，〔這位唸誦普賢行願的菩薩〕將成為某某如來應供正等覺」。願在那〔淨土〕當中從那勝者前得到那種授記。

དེ་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་འོད་དཔག་མེད་དེ་ལས་ལུང་བསྟན་པ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ནས་སྤྲུལ་པ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་ཡིས་ཏེ། སྤྲུལ་པའི་སྤྲིན་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རྣམས་སུ་ཁྱབ་པར་བྱས་ནས་ཆགས་པ་མེད་ཅིང་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བློའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བཅུའི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པ་མང་པོ་བགྲང་བ་ལས་འདས་པ་རྣམས་འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་བགྱི་ཞིང་ཉེ་བར་བསྒྲུབ་པར་བགྱིའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །

「由彼」是從那世尊無量光前獲得授記後，接著「以百俱胝」，意思是：「以諸幻化雲遍滿所有十方，接著應以無貪無礙智為其殊勝本質的慧力於十方一切趣中、乃至有諸趣的每一剎那中，對於諸有情造作並且就近成辦眾多超越計數的利益。」

三、流通分

（一）作者跋記

སྨོན་ལམ་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་བཤད་སྦྱར་བྱས་པ་ལས། །བསོད་ནམས་དྲི་མེད་དགེ་བ་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་དེས། །རྒྱུ་མཐུན་པ་ནི་བཏང་ཞིང་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པ་ཡིན། །འགྲོ་དོན་བསྒྲུབ་ཕྱིར་འདི་ནི་ཡང་ཡང་བྱེད་པར་ཤོག །

「由作此願王會釋，所獲諸善無垢福，其等流即施迴向，為利眾願屢行此。」

（二）譯者跋記

འཕགས་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་བཤད་སྦྱར། །སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།[67-1230]ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་ཐིག་ལེ་བུམ་པ་དང་། སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།།

《聖普賢行願王會釋》由龍樹阿闍黎所說而造。喀什米爾親教師明點瓶與譯者中的大翻譯師釋迦比丘智者慧翻譯且校訂後定稿。